Kaina 10 Pf.

KARYS

Nr. 47 (1209) Vilnius, 1943 m. lapkričio 20 d.

LIETUVIŲ KARIŲ SAVAITRAŠTIS

Eina nuo 1919 m.

LEIDŽIA LIETUVOS SAVISAUGOS DALIŲ STABAS; Vyr. redaktorius kpt. Simas Urbonas; Redakcijos ir administracijos adresas: Vilnius, Jėzuitų g-vė Nr. 3; telefonas per Vilniaus karikų; Vyr. redaktoriaus — 22. Redakcijos ir administracijos — 24. Spauda: Kauen - Wilnaer Verlags — und Druckerei G. m. b. H. Wilna, St. Annenstr. 3. Ruf 15-66

LAPKRIČIO 23-OJI

Kultūringos, krikščioniškosios Europos ir visa kruvinai griaunančio bolševizmo grumtynių įtempime lietuvių tauta kietai susikaupusi prisimena mums didžiai svarbią lapkričio 23-ją dieną. Tą dieną 1918 metais Lietuvos Taryba Sostinėje Vilniuje davė pirmąjį įsakymą kurti atgaivinamą Lietuvos ginkluotąją pajėgą — mūsų kariuomenę. Baisioje bolševikinės revoliucijos audroje liepsnojąs Rusijos milžinas savo nuskurdusiomis gaujomis pradėjo brautis į mūsų žemę. Nežiūrint šimtmečių priespaudos ir vergavės, amžiais kovojantį mūsų tauta staiga pajuto galinga senolių dvasią ir gaivališkai griebėsi ginklo, kad užstotų kelią siaubingajam bolševikinėms Rytų amarui. Ir taip lapkričio 23-sios dėka pradėjo augti mūsų savanorių kūrėjų daliniai, atgijo Lietuvos kariuomenės pulkai, o 1919 m. pradžioje besiorganizuojanti jauna mūsų kariuomenė jau susikovė su raudonaisiais, ypač ties Kėdainiais, Jėznu, Alytumi. Pirmieji laimėjimai ir pirmosios kraujo aukos degė uždegė visą Kraštą, o kovojanti atgijusios Lietuvos kariuomenė virto neišdildoma istorine realybe. Galingosios istorinės Lietuvos ainiai vėl ginklu ir krauju savanoriškai stojo ginti lietuvio laisvę ir garbę.

Taigi jau nuo 1919 m. vasario mėnesio lietuvių tauta stojo į žūtbūtinę kovą prieš žydiškąjį bolševizmą. Nuo anų taip patį dienų užsimezgę ginklo brolystė tarp lietuvio ir vokiečio kario, nes, kol sustiprėjome, vokiečiai ne kartą padėdavo menkai ginkluotiems lietuviams *prieš bolševikus*. Toliau Nepriklausomybės kovų ugnyje išnugusi ir užsigrūdinusi Lietuvos kariuomenė virto visos tautos Tėvynės meilės ir laisvės ryškiausiuoju simboliu. Nesiimsime čia dabar nagrinėti tos milžiniškos moralinės lietuvių tautos stiprybės, kurią daugiausia išugdė didžioji tautos mokykla — kariuomenė. Nėra jokio *reikalo įrodinėti, kad tik* sveikos lietuviškos karinės dvasios dėka lietuvių tautos masė nepajudinamu mūru išsilaikė siaubingaisiais raudonojo teroro metais. Pagaliau kas, jeigu ne pirmieji mūsų kariuomenės savanoriai kūrėjai ir jų amžinos atminties dvasia uždegė lietuvių tautą 1941 m. birželio mėnesį, kad per kelias dienas vokiečių *Wehrmachto* pusėje atsistojo per 100 000 mūsų partizanų, drauge su atsipalaidavusiais lietuviškųjų dalių likučiais?

Nors tragiškasis Lietuvos kariuomenės likimas ir nelėmė, kad ji, kaip vienalytė pajėga, kovotų prieš bolševikinę Sovietų Sąjungą, tačiau, nežiūrint to, tūkstančiai ginkluotų Lietuvos vyrų kaujasi su šiuo baisiausiu Lietuvos priešu jau trečiuosius metus, išsibliškę didžiuliame

Rytų fronte ir jo užnugaryje. Tai mūsų Savisaugos batalionų, Statybos batalionų ir Wehrmachto talkininkų kariai. Tai lapkričio 23-ąją gimusios mūsų kariuomenės nenutrūkstą ryšiai, tai paskiri mūsų ginkluotos vyrijos reprezentantai, tai mūsų baltojo Vyčio ir miesiosios trispalvės nešiotojai *toliausiose ir klaikiausiose* Rusijos platybėse. Kol gyvena, žygiuoja ir kaujasi Lietuvos karys, tol gyva ir gaji yra ir Lietuva. Taurioji karių tautos tradicija šaukia mus ir toliau savyje jausti gyvą Lapkričio 23-sios dvasią ir eiti nesvyruojant tiesiausiu keliu. Tas kelias yra senas ir aiškus: žūtbūtinė kova prieš bolševizmą. Juo labiau šiandien, kada kruvinasis siaubūnas dar tebegrasė Europai, o pirmiausia mūsų žemei. Tik jis dar piktesnis, pasiutesnis, įtūžęs iki sužvėrėjimo. Įtūžęs už *mūsų tautos parodytą geležinį* atsparumą, už mūsų karių ir partizanų jam surengtas „išleistuves"...

Minėdami šią reikšmingą 25-rių metų atkurtos Lietuvos kariuomenės sukaktį, savo *jausmais ir visa širdimi* mes siejamės su senosios, galingosios Lietuvos kariuomenės dvasia, su jos gražiomis, prasmingomis tradicijomis, su didingomis mūsų narsiųjų kunigaikščių, mūsų genialių karo vadų figūromis. Amžių glūdumoje besislėpianti Lietuvos kariuomenės *įsikūrimo* pradžia uždega mus didybės ir lietuviškojo pasiryžimo *ugnimi — garbingai* tęsti toliau neišmatuojamam istorijos labirinte mūsų senosios ginklo pajėgos didžius žygius. Epochinė tautų kova su bolševizmu reikalauja ir dar gali pareikalauti kraštutinio mūsų kovojančios tautos įrodymo, kad drąsiai, garbingai einame savanorių kūrėjų ir partizanų pėdomis, kaudamiesi ir aukodamiesi, *kad laiminga ir laisva* gyventų LIETUVA.

LIETUVOS KARIUOMENĖ PARADE

PIRMOSIOS KOVŲ AUKOS

S. m. lapkričio 23 d. minėdami 25 metų sukaktį, kai oficialiai buvo atgaivinta Lietuvos kariuomenė, kuri, nespėjusi dar susiorganizuoti ir sustiprėti, tuoj buvo priversta stoti į sunkias kovas prieš iš Rytų atsiplėnančias bolševikines gaujas, negalima tylomis praeiti ir pro pirmąsias mūsų aukas. Ypač, *kada tos aukos* lietuvių tautoje lieo simbolinės, visad primenančios, kad turime amžiais budėti ir kreipti savo įvilgnius į tą puse, iš kur nuolat mums grėsė pavojai.

Rytų imperializmas, besiskverbiąs į vakarus, negalėjo ir negali atsiskyti savo užgrobimo planų. Ar jis caristinis buvo, ar raudona kauke prisidengęs, bet siekė vis tų pačių tikslų: mus sunaikinti ir mūsų žemėje amžiams įsivėjapatauti.

Raudonasis Rytų imperializmas tikėjosi lengviau su mumis apsidirbti. Jis slinko į Lietuvą ne tik jėga, ginklu ir teroru, bet ir apgaule, klasta. Jis skambiais apgaulingais šūkiais tikėjosi lietuvių tautos vienybę suskaldyti, lietuvį sukurstyti prieš lietuvį ir čia, mūsų pačių žemėje, rasti sau talkininkų lietuvių. Tėvynės ir tautos judų. Bet apsirko! Be vieno kito nelietuviško elemento, Tėvynės duobkasių nesusirado. Ir ūkininkas, ir darbininkas, ir inteligentas bei moksleivis mėčjo / lietuvių savanorių eilės ir jose stojo *atkakliom kovon prieš bolševizmą.*

Vali pažvelgiame / visą eilę 1919—1920 metais mūsų žuvusiųjų, ir / pačias pirmasias aukas, aiškiai matome, kad tai darbo ir vargo žmonės, kurie šaltu ir rimtu protu moka atskirti, kur aiepiasi svetima klasta, nors ir viliojančia propaganda pridengta, ir kur yra tas *kelias*, vedantis į šviesesnį Tėvynės rytojų.

Prisiminkime savo pirmąsias aukas ir nors trumpai permeskime akimis, kas jie buvo ir kokiomis aplinkybėmis jie paaukojo savo *gyvybes* dėl Tėvynės ateities.

PARTIZANAS ALEKSAS VAINAUSKAS

Jis buvo neturtingų dvaro kumečių sūnus. Jų šeima buvo didelė — nei 10 vaikų, todėl vargo iš pat mažena užteko. Iš pat mažens tarnavo pas ūkininkus, o kiek paūgėjęs *išvyko* į Rygą uždarbiauti. Čia jį užkupo Didysis karas ir 1915 m. buvo pašaukiąs / rusų kariuomenę ir dalyvavo kautynėse, buvo sužeistas.

Rusiųoj pažinęs bolševizmą, 1918 *m grįžo / savo tėvikę — Linkuvas val., Šiaulių aps., ir čia stojo / kovoje tarnyba. Vėl bolševikai prisiartino prie jo tėvikės, Al. Vainauskas ginklu stojo prieš juos.*

1919 m. sausio 16 d. bolševikų gauja atskraustė iš Latvijos. Lietuvių kariuomenės, sunkinos 9 lietuvius partizanus, išvyko prieš bolševikus. Su jais susidūrė Rimkūmų dvare. Pirmiausia su bolševikais susitiko Vainauskas ir kitas jo draugas. Iš pirmųjų šūvių krito vienas bolševikas, o *kitl, spėję paslėpti* mūro namuose, smarkiai atšiaudė. Lietuvial partizanai pradėjo pulti bolševikus; kautynės užtruko aple valandą. Šiose kautynėse žuvo partizanas Aleksas Vainauskas. TAI PATI PIRMOJI LIETUVIŲ AUKA KOVOJE PRIEŠ BOLŠEVIZMĄ.

KAREIVIS POVILAS LUKŠYS

Jis gimė 1886. VIII. 21. Kazokų km., Surviliškio val., Kėdainių aps., *neturtingoje ir gausingoje šeimoje.* Todėl iš pat mažens tarnavo pas ūkininkus, o paaugęs pradėjo mokytis namų statybos amato. Buvo paimtas / rusų kariuomenę, bet dėl nesveikatos po trių mėnesių paleistas.

Pradėjus organizuotis Lietuvos kariuomenei. *1919 m. pat pradžioj* stojo / ją savanoriu, turėdamas jau 33 metus amžiaus. Savo gimtinėje suorganizavęs lietuvių « savanorių būrį, su juo atvyko į Kėdainius ir čia įstojo vietinėn komendantūron. Ėjo būrininko pareigas.

1919 m. vasario mėn. pradžioj bolševikai priartėjo prie Kėdainių. Vasario 7 d. Lukšys su 8 savanoriais Šilainėlių km. atrėmė nemažą bolševikų būrį. Kitą dieną su 7 savanoriais atrėmė keliasdešimt bolševikų *Elgulių kaime.*

Naktį iš vasario 8 | 9 d. bolševikai veržiasi / Kėdainius. Lukšys vėl vyksta su būriu, bet čia jis šūva, priešo kulkosvaidžio šūvių pakirstas, *Taučiūnų kaimo lankose, pusetrečio kilometro nuo Kėdainių.*

KAREIVIS POVILAS LUKŠYS YRA PIRMOJI MŪSŲ KAUTYNIŲ AUKA IŠ KARIŲ TARPO.

(Nukeista | 2 psl.)

(Atkelta iš 1 psl.)

KARININKAS ANTANAS JUOZAPAVIČIUS

Jis gimė 1894. II. 13. Švakštonių dvare, Vaškų vl., Biržų aps., nuomininkų šeimoj. Vėliau jo tėvai persikėlė į Rygą ir čia buvo paprasti darbininkai. A. Juozapavičius mokėsi Rygos gimnazijoje, tačiau už lietuvybę ir priešingumus rusų carinei valdžiai buvo pašalintas iš 6 klasės. Didžiojo karo metu stojo Petrapily į karo mokyklą ir ją baigęs liko karininku.

1917 m. kilus Rusijoje pirmajai revoliucijai, A. Juozapavičius pradeda aktingai dalyvauti rusų kariuomenės lietuvių karių tautiniame judėjime. Pradėjus organizuoti lie-

Karininkas A. Juozapavičins

tuvių tautinius batalionus, įstojo į vieną jų Vitebske.

Bolševikams paėmus Rusijos valdžią, lietuvių batalionai, kaip nepatikimi bolševikams, buvo likviduoti. 1918 m. Juozapavičius grįžo į Lietuvą ir čia pradėjo dirbti lietuvių karinį darbą. Kai 1918 m. lapkričio mėn. pradėjo Vilniuje organizuotis Lietuvos kariuomenė, jis vienas pirmųjų stojo į ją savanoriu. Iš pradžių buvo krašto apsaugos ministerio adjutantu, o netrukus paskir-

Kareivis P. Lukšys

tas į 1 pėst. pulką. Kautynių metu su bolševikais ties Alytumi vadovavo minėtam pulkui.

1919 m. vasario 13 d. bolševikai pradėjo pulti Alytaus miestą. Pulkas dar tebebuvo silpnas, vos besiorganizuojąs, ir gausingo priešo spaudžiamas pradėjo trauktis. Negausūs lietuvių ginklų sandėliai liko mieste. Pulko vadui gaila juos palikti priešui, nors ten tebuvo apie 300 šautuvų, bet anais laikais ir tiek buvo didelis turtas. Pats pulko vadas puolė gelbėti ginklus. Vienas vežimas su ginklais prasiveržė pro bolševikų grandines, o kitas pateko priešui. Tačiau ant Nemuno tilto Alytuje žuvo ir pats vadas karininkas A. Juozapavičius. JIS YRA PIRMOJI LIETUVOS KARININKŲ AUKA KAUTYNĖSE SU PRIEŠU.

Šios pirmosios mūsų aukos liko simboliai mūsų kovų dėl ateities ir laisvės, juos kiekvienas lietuvis žino ir kiekvienam lietuviui jie primena, kad laisvė perkama tik kario aukomis.

Nepriklausomybės karų metais, pagal surinktus davinius, turėjome aukų: žuvusiais 40 karininkų, per 1800 puskarininkių ir kareivių ir 67 partizanus bei šaulius. Sužeistų — 2677 ir dingusiųjų be žinios 829. Tačiau dingusiųjų daugumą priskirkime prie žuvusiųjų, nes nemaža lietuvių karių kapų su įrašais kryžiuose „Nežinomas kareivis" rasime Lietuvoj, ir Latvijoj. Be to, ir po eiliolika metų, kautynėms pasibaigus, dar buvo rasta nežinomų lietuvių karių kapų miškuose, kur jie buvo slapta priešų nužudyti. Dėl medicinos priemonių trūkumo pirmaisiais karų metais buvo nemažas skaičius ir mirusiųjų karių. Nuo įvairių ligų mirė apie pustrečio tūkstančio karių. Mažai tautai tai buvo nemaža auka.

Greta žuvusiųjų, tūkstančiais turėjome ir pasižymėjusių kautynėse. Nors nevisi narsieji vyrai buvo pažymėti garbės ženklais, bet vis dėlto per 1200 karių buvo apdovanoti kariniu Vyčio Kryžiumi bei jo ordinu. Lapkričio 23 d. drauge yra ir Vyčio Kryžiaus šventė.

Šiandien, kada vėl ginkluoti mūsų kariai stovi prieš tą patį priešą Rytuose, iš kur nauji pavojai grasо, mintyse atgyja 1919 m. prie Dauguvos krantų žuvusio eil. Kosto Skinulio, paprasto sodžiaus bernelio, pasakyti žodžiai: „NIEKAI GYVYBĖ, JEIGU ŠALIS VĖL BŪTŲ PRIEŠŲ PAVERGTA". Jie ir šiandien tebėra nesenstanti; nes ko verta būtų gyvybė, jeigu bolševikinio enkavedisto batas vėl tryptų Lietuvos žemę, žudytų ir tremtų į Sibirą jos sūnus ir dukras.

Partizanas Al. Vainauskas

St. Širvys

Visą dieną laikėmės

Atsiminus 1919 metus

1941 m. birželio mėn. dienomis Kauno lietuvių partizanų eilėse, greta kitų 1918—1920 m. savanorių kūrėjų, susitikau ir 1918 m. Vilniaus savanorį vrš. Simą Zalecką ir 1919 m. — vrš. Miką Petrauską. S. Zaleckas buvo atvykęs nebe vienas, bet drauge į partizanų eiles atsivedęs ir savo vyresnįjį sūnų.

— Mūsų eilės didėja, štai, greta tėvo ir sūnus kariauja, — pasididžiuodamas ir patenkintas parodė į savo ginkluotą sūnų, šalia tėvo besišypsantį. Nuotaika buvo pakilusi ir džiaugėmės išsivadavę iš raudonojo teroro.

Už poros metų — 1943 m. vasarą eidamas viena Vilniaus gatve, žvelgiu į žalsva uniforma žengiantį stoties link vieną lietuvių batalioną.

— Sudiev, Vilniaus savanori! — išgirstu pažįstamą balsą iš žaliųjų vyrų gretų.

Pažvelgiu. Ogi tose gretose žygiuoja ir 1918 m. Vilniaus savanoris eil. Tadas Janavičius. Ir anas sudiev buvo paskutinis.

Ir visi trys tie mano čia minimi vyrai savanoriai, kurių paausyse jau žibėjo pasidabruoti plaukai, į ...dą nebejauną amžių, antrą kartą stojo savanoriais prieš tą patį priešą — bolševizmą ir visi trys paaukojo savo gyvybes kovoje už krašto saugumą, kad bolševiko batas jau niekad nebemindžiotų Lietuvos žemės.

Šiandien prisiminęs juos, ypač vrš. Zalecką ir eil. Janavičių, su kuriais 1918 ir 1919 m. drauge tarnavome toj pat kulkosvaidžių komandoj ir drauge dalyvavome pirmosiose mūsų dalinio kautynėse prieš bolševikus, mintimis nuklystu į tas kovas, kur pirmą kartą mes susidūrėme su priešu ir kur užsimezgė mūsų karinis draugiškumas, suprantamas tik bendrų kovų dalyviams.

Tai buvo 1919 m. balandžio mėn. pradžioj tarp Kauno ir Vilniaus.

Mūsų atskiras Vilniaus batalionas iš Kauno atvyko į Žiežmarius, iš kur turėjome pradėt pulti Vilniaus kryptimi. Savanoriai buvo apsivilkę tik savo civiliniais drabužiais, ir dauguma jų visai neragavę karinio mokslo — tik savaitė bei kelios dienos kai stoję į kariuomenę. Tokia pat buvo ir mano kulkosvaidžių būrio sudėtis. Tik vienas kitas buvo tarnavęs jau po kelis mėnesius. Didžiojo karo dalyviai buvome apsirengę rusiška uniforma, tik lietuviškomis kepurėmis ir lietuviškais ženklais. Į tokius daugiausia ir krypo bolševikų kulkos, nes jie nujautė, kad tieji turi būti vadovaują asmenys.

Mano būriui pirmą kartą teko stoti į kautynes balandžio 3 d. po pietų. Užėjo smarkus lietus, kai būrys pasuko miško link. Pasiekus kitą miško pakraštį, prieš mus stovėjo Žaslių stotis, kurią turėjo užėmę bolševikai. Mūsų dešinėje aidėjo šūviai: ten puolė kiti mūsų bataliono daliniai. Prieš mus iššėkė į viršų raketa ir mūsų dalinys pasijudino iš miško pakraščio į laukus. Žemė drėgna, molis limpa prie kojų ir kulkosvaidžių ratukų. Nusileidus nuo kalnų į vieną kaimą, purvas dar didesnis. Tačiau bolševikai vis dar tyli.

Už kaimo pievos apsemtos, lyg koks ežeras. Įbrendame į vandenį ir slenkame kalvų link, kur tupi priešas. Vandeny jis mus pasitinka šūviais ir kulkos, atsimušusios į vandenį, taškosi, rekošetuoja. Sukrintame į vandenį ir tik vienos galvos tekyšo iš vandens. Kulkosvaidžių vamzdžiai prisisėmė ir springsta, į akis taškosi priešo kulkų erzanamas vanduo. Lengvai sužeidžiami trys mūsų savanoriai, bet kiti atkakliai veržiasi pirmyn, skubėdami greičiau išlipti iš šaltos vonios ir pasiekti kalvas.

Bolševikai neišlaikę pabėgo ir mes kalvas užėmėme. Visai sutemo ir pradėjo šalti. Žemė sukietėjo, o taip pat į ledą pavirto ir mūsų viršutiniai drabužiai. Kadangi buvome kiaurai permirkę, tai šaltis gerokai griebė ir mus pačius. Reikia nereikia — kasame apkasus, kad tik judėtumėm ir kiek sušiltumėm. Pavargę nustojame kasti — ir vėl šaltis griebi pro šlapius marškinius. Savanoriai nerimsta ir prašo vadus greičiau vesti prieš bolševikus, dar tebesančius gretimuose kaimuose. Pasiunčiami žvalgai į Žaslių stotį, ir netrukus ten pasirodo visa eilė baltų raketų. Žvalgai grįžta su grobiu — parsivaro du belaisvius bolševikus.

Belaisviai išsigandę, išbalę dreba. Juos apsupa savanoriai, prakalbiną rusiškai, elgiasi švelniai ir nuramina, kad nebijotų, nes jie nebus žudomi, bet varomi į Kauną, kur duonos bus daugiau, negu pas juos. Bus sotūs ir išliks gyvi. Belaisviai nurimsta, grįžta jų dvasinė lygsvara ir pasidaro labai šnekūs. Viską smulkiai apibūdina, kur ir kiek jų yra, kokiu reikalu buvo siunčiami ir kokia jų nuotaika. Pas juos randamas raštelis, kuriame jų vadas prašo pagalbos prieš „baltuosius tarybininkus" (taip bolševikai mus vadindavo).

Padėtis pasidaro aiški ir mūsų drąsa dar labau sustiprėja. Nors priešo ir žymiai daugiau, bet jie nesitiki prieš mus atsilaikyti. Slenkame visą naktį, be kautynių užimdami kaimą po kaimo, Žaslių stotį ir miestelį. Rytą mano būrio du kareiviai randa tuščią Žaslių miestelį ir pradeda nuplėšinėti nuo namų sienų bolševikų paliktus atsišaukimus. Miestelio žydai, pamatę tik du mūsų kareivius, pradeda grupuotis, bet nebematydami čia pat raudonarmiečių neišdrįso pulti.

Kelias dienas buvo ramu ir mes su jaunais kareiviais atlikinėjome karinius pratimus. Tik balandžio 7 d. vakare pastebėjome, kad bolševikai rengiasi mus pulti. Mat, Žiežmarių ir Žaslių žydai, perėję skystą mūsų frontą, pranešė bolševikams, kad lietuvių jėgos silpnos. Balandžio 8 d. iš pat ryto bolševikai pradėjo smarkiai pulti. Visame bare virė smarkios kautynės. Bolševikų vilnis po vilnies slinko ir tirpo mūsų ugnyje, bet vėl siųsdavo naujas jėgas ir iš naujo pakartodavo puolimus. Vietos gyventojai stebėjosi savo kareivių atkaklumu ir kalbėjo, kad ir Didžiojo karo metu savo apylinkėse tokių kautynių negirdėję. Kautynės užtruko visą dieną, tik visai sutemus liovėsi.

Mano būrio vienas skyrius jau iš pat ryto kovėsi prie Žaslių miestelio. Aš su kitu skyriumi iki pietų dar buvau rezerve. Pagaliau išvykau į aukštumas prie Strašiūnų I kaimo, kur skysta viena mūsų kuopa laikė didelį bolševikų spaudimą. Su kulkosvaidžiu užsilipęs ant kalvelės pamačiau tris bolševikų grandines, vieną paskui kitą artėjančias į mus. Iki šiol besiginanti kuopa neturėjo kulkosvaidžio, tat kulkosvaidžio atsiradimas mūsų pusėje iškart kiek sumaišė bolševikus. Bet greit vėl atsigavo ir pradėjo smarkiausiai apšaudyti kulkosvaidį.

Staiga mūsų vienintelis kulkosvaidis sugedo ir nutilo. Pradrįsę bolševikai pradėjo visai nebepaisyti šautuvų ugnies ir drąsiai veržtis pirmyn. Laukuose prieš jų akis ilga tvora ir jie jau nebetoli jos. Prityręs Didžiojo karo dalyvis kulkosvaidininkas pribėgęs sutaiso kulkosvaidį ir nusitaiko į tvorą. Bolševikų pirmoji grandinė skubiai lipa per tvorą, bet čia pat prabyla iki šiol tylėjęs kulkosvaidis ir savo taiklia ugnimi nuverčia nuo tvoros nemaža bolševikų. Matyt, kaip jie netvarkingai griūva vienon bei kiton pusėn ir nebesikelia.

Bolševikų smarkumas palaužtas ir jie iš priešais jau nebepuola. Jų grupė praeina į mišką (mūsų kairėje), prasmunka pro menką ten paliktą mūsų apsaugą ir puola mus iš šono. Daugiausia priešo ugnies kliūva palei kulkosvaidį esantiems mūsų vyrams. Keli lieka nukauti ir sužeisti. Tačiau neilgai truko jų ugnis. Į šoną atsukamas kulkosvaidis ir atsiunčiama apie dešimt vyrų. Jau matyt, kaip iš miško išbėga bolševikai. Juos apšaudo nuo kalvos ir taip pat miške palikta apsauga. Daugiau bolševikų neišbėgo, bet ir tie patys kažkur dingo. Visą dieną trukusios kautynės nutilo ir priešas, nebeįveikęs, nurimo. Džiaugėmės pirmųjų kautynių pasisekimais, visą dieną atsilaikę vietoje. Bet štai naktį gauname įsakymą trauktis arčiau Žiežmarių, nes pro Žaslius bolševikai prasilaužė ir mus supa. Tylomis palikome savo apgintas kalvas ir truputį pasitraukėme. Netrukus mus pakeitė kitas dalinys, o mes grįžome į Kauną pasirengti. Po dviejų savaičių vėl grįžome į tas pat vietas. Grįžome jau kareiviška išvaizda, šiek tiek pasimokę, visi aprengti vokiška uniforma ir su šalmais. Grįžę radome jau bebėgančius bolševikus. Tik Dusetų, Zarasų ir Dauguvos laukuose vėl iš naujo juos sutikome, kada teko galutinai juos išvyti iš Lietuvos žemės. Tai jau buvo 1919 m. rugpiūčio mėn. O iki to laiko teko saugoti Vilniaus — Kauno kelią nuo kito priešo — lenkų, kurie irgi bandė žygiuoti Kauno link.

S. R.

VL. JOVAIŠAS

Iš seno

Iš seno pas mus jau paprasta
(Pilėnuos, Giedraičiuos, Širvintuos..)
Kovoti ir mirti už kraštą,
Krauju ir gintarais dabintą.

Daug svyra kryželių beržynuos,
Čia kryžiais ir kalnai pražydę,
Ir baltosios motinos žino
Iš seno rankas čia gražyti...

Už laisvę numirti artojas
Su ginklais išėjo ne kartą,
Kryželių legenda kartojas
Dažnai čia, pavasaris tartum.

Iš seno pas mus jau paprasta
(Pilėnuos, Giedraičiuos, Širvintuos..)
Kovoti ir mirti už kraštą,
Krauju ir gintarais dabintą.

Kovoje Jūs jau žuvot

(SKIRIU ŽUVUSIEMS KARIAMS)

Kada pragariškai juodi debesys buvo apsiaubę tėviškės padangę, kada kurtinančių perkūnų ir siaubingai šviesių žaibų buvo raižoma Ji — Lietuva, kada nuo Jos aimanų ir pagalbos šauksmo Jūs negalėjote niekur nurimti, Jūs — neištvėrėte... Jūs visi sukilote. Palikote savo sodybas, palaukėje rymančius gluosnius, palikote žilagalvį tėvą, palinkusį prie senų kiemo vartų, palikote bealpstančią motiną su „Sveika Marija" lūpose, palikote... Jūs nieko nepasiėmėte su savimi, viską, viską palikdami saugoti savo tėviškių juodiesiems arimams, išsinešdami tik drąsos, ryžto ir Tėvynės meilės kupinas širdis bei pražydėjusią jaunystę, kurią nutarėte paaukoti Lietuvai.

Jūs, pakilę nuo arklo, pūslėtose rankose kietai suspaudėte ginklus ir kaip milžinai sušukote: nevergausim!!! — O šį Jūsų ryžto ir jėgos kupiną šauksmą, laime pražydusiu džiaugsmu, pakartojo platieji aukai, šimtametės girios, sidabru banguojantieji ežerai...

Jūs ėjote, o kelią švietė ir žymėjo nuo gaisrų krauju pasruvęs dangus, nuo ko naktys būdavo šviesesnės už saulėtas dienas... Ėjote, nepabūgdami žvarbių vėjų, ėjote, kada didžiulės sniego pūgos užvindydavo Jums kelią, užtemdydavo Jūsų akis... ėjote ir nesiskundėte, kad sunku, kad nebepajėgiate... Kiek daug šiurpulingų ir baisių valandų Jūs pergyvenote, kada kovos sūkuryje apie Jus sproginėjo granatos, o kulkos dideliais spiečiais zuite zujo... Jūs ir tuomet šaukėte: nevergausim!..

Bet kartą patekėję saulės spinduliai rado Jus bemiegančius... Jūsų suspaustose ir sukepusiose lūpose rymojo žodžiai: Dėl Laisvės!

•

Jūs miegate, o namuose tebelaukia žilagalvis tėvas, kuris dažnai išeina į galūlaukę, grįžtasi į rytus ir savo nuo senatvės prigesusį ilgesingą žvilgsnį paskandina beribiuose toliuose, ilgai, ilgai stovėdamas ten, kol prieblanda nuo jo akių pridengia besivingiuojantį keliuką, kuriuo Jūs išėjote... Dažnai, dažnai senutė motina parkrinta prie Nukryžiuotojo kojų ir užlaužusi rankas, drebančiu balsu taria savo sūnaus vardą, o staklėse baltuoja nebaigta austi drobė, kuriose, su gailiu sopuliu širdyje, užsisvajojusi, sėdi sesuo ir laukia grįžtančio brolio, laukia...

Jie laukia, nors kiekvieno vėjelio pūstelėjimas, kiekvienas bekrintantis lapelis, kiekviena erdvėje sužibusi žvaigždelė jiems kartoja: — Jie nebegrįš, nebegrįš!...

•

Juodoji viešnia Jūsų gyvenimo pavasariui taip anksti, tarė „Requiem". Jūs nutilote tuo metu, kada dar taip galingai siaučia audra ir kada esate taip labai reikalingi, nes laisvės rytas dar neišaušo ir kova nebaigta...

Bet mes, kurie su Jumis ėjome kartu iki pat Jūsų gyvenimo vieškelio galo, pradėtą kovą ir mūsų visų su Jumis tartą žodį tęsime toliau ir tęsime taip ilgai, kol laimėsime.

Jūs galite būti ramūs, kad ant Jūsų kapų stovintieji balti, Vyčio ženklų pažymėti kryžiai nebus paliesti, nes Jūsų ir tų baltųjų kryžių sargyboje paliksime mes...

Ir kiekvieną rudenį bekrintančių lapų simfonijoje, žiemos pūgų siautėjimuose, kiekvieno pavasario viliojančiame žaisme, vasaros žavių akordų skambesy mes, Vyčio žemės sūnūs ir dukros, kartu su juodaisiais arimais nusitęsusiomis vagomis, su svyrančiomis javų varpomis, su ošiančių šilų melodijomis, su banguojančiais ežerais, nuo Zarasų iki Kybartų, nuo Vilniaus iki ošiančios jūros visi kartosime, kad:

„Kovoje Jūs žuvot, mielieji draugai,
Garbė Jums per amžius..."

J. psk. Pr. Pavalys

3

25 METAI

1919—1920 M. FRONTUOSE

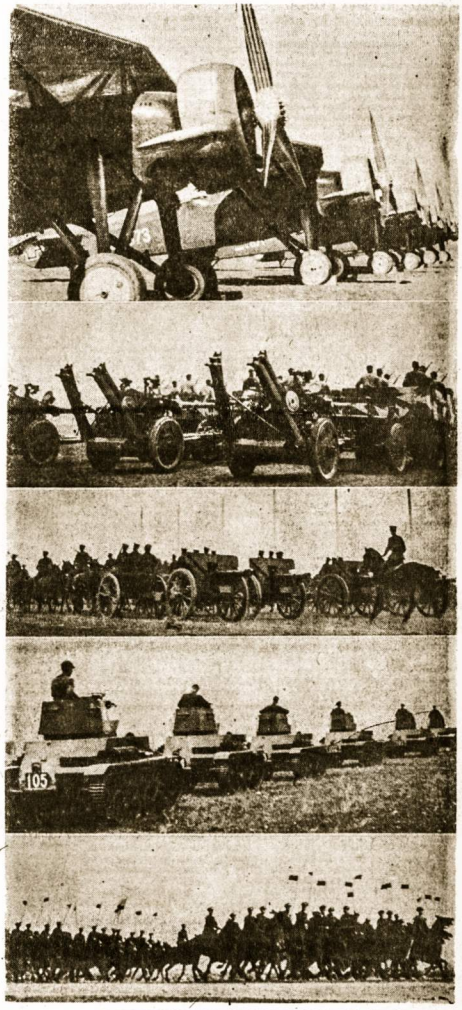

LIETUVOS KARIUOMENĖ NEPRIKLAUSOMYBĖS METAIS

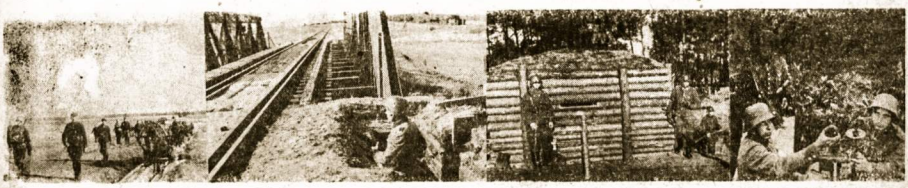

LIETUVIAI KARIAI RYTUOSE (1941—43 M.).

KAUTYNĖS sovietų žemėje

TRAUKINYS EINA Į RYTUS

Mūsų batalionas, vesdamas mažąsias kautynes po didžiulius Rytų erdvės miškus, po begalines pelkes, *plačiuosius laukus bei kaimus su* raudonaisiais banditais, sėkmingai pasiekia ir sustoja ramioj Z. apylinkėje. Batalionas išsidėsto kuopomis ir laukia naujo įsakymo. Bežiūrint Z. apylinkė atgyja: kaimuose, kur sustoja mūsų kariai, kas vakarą suskmba lietuviškos dainos. Mūsiškių gera nuotaika, lietuviškas linksmumas, gražus sugyvenimas su vietos gyventojais ir vienoje gražioje aukštumoje iškelta trispalvė visus nustebino. „Va, puikūs vyrai!", — *ne vienas civilių gyventojų stebėjosi.* Deja, viskas neilgam, nes karas stato naujus uždavinius, reikia atsisveikinti su ramia Z. apylinke. Batalionas gauna naują įsakymą kovai su banditų gaujomis vienoj vidurinio fronto užnugario vietovėj. Vietos gyventojai nuliūsta, gailisi, kad taip greit mūsų batalionas išvažiuoja.

Suskamba karinės dainos, armonika sugriežia paskutinį maršą — kuopos suvažiuoja į geležinkelio stotį, kur *randamas mums skirtas traukinys.* Greit pasikrauname. Po pusantros valandos mūsų ešelonas pajudėjo ir pasuko rytų kryptimi. Taip pravažiuojame kelis šimtus kilometrų, traukinys sustoja H. stotyje. Aplinkui tylu, niūru. Kur-ne-kur pasirodo vienas kitas civilis. Stoties rajone visi *ginkluoti*, daugybė bunkerių, priekyje ir dešinėje stovi prieštankinė artilerija, kairėje — nemažas miestelis. Gaunamas įsakymas išsikrauti ir žygio tvarka vykti į N *miestą. Nakties metu* batalionas atžygiuoja į miestą — į garsiąją kunigaikščių R. buveinę, kur vienai dienai sustojame poilsiui, apžiūrime kunigaikščių R. senuosius paminklus bei žymesnes vietoves.

KAUTYNIŲ ĮSAKYMAS

Bataliono vadas, nuvykęs grupės vado vadovietėn, gauna op. įsakymą: Grupės įsakymas pulti banditų stovyklą.

1. Miške, 1 km į šiaurę nuo km. L., *banditai turi stiprią stovyklą*, kuri prasideda į šiaurę nuo L. ir tęsiasi į rytus nuo kelio O.—M. Stovykla užima vieną kv. km. Gauja ginkluota: vienas šarvuotis, keli art. ir prieštank. pabūklai, granatsvaidžiai, turi sunk. kulkosvaidžių, lengv. kulkosvaidžių, pistoletų, aut. šautuvų ir rankinių granatų. Stovyklos apsaugai iš visų pusių yra išmesti stiprūs postai. Banditų gauja veikia į šiaurę nuo K. miestelio, iš civ. gyventojų *atiminėja maistą*, gyvulius ir aprangos daiktus.

2. Apsaugos grupė turi uždavinį šią stovyklą ir banditų gaują sunaikinti. Grobį, jei galimybės leidžia, paimti. Toliau nurodoma išeities riba puolimui, laikas ir dalinių išsidėstymas

NAKTIES ŽYGIS

Bataliono vadas, grįžęs iš grupės vado vadovietės, sušaukia kuopų vadus ir atiduoda įsakymą puolimui. Kuopos greit pasiruošia ir visas batalionas apie 23 val. palieka kunigaikščių R. miestą ir pėsčiomis traukia rytų kryptimi. Naktis visiškai tamsi, aplinkui nieko nematyti, kuopos vorelėmis žengia viena paskui kitą. Oro sąlygos žygiui nepalankios, *tačiau įsakymas lieka* įsakymu — batalionas turi pasiekti nustatytą ribą. Žygiuojama tyliai per laukus ir sovietinius kaimus. Banditų nesutinkame. Nakties vidury je sustojama trumpam poilsiui viename skurdžiame kaime. Kaimas lyg apmiręs. Užeiname į vieną kitą trobą. Pradžioje daugelis civ. gyventojų nežinodami ir nesitikėdami sulaukti mūsiškių, vadino „draugais" (mat, jie pradžioj galvojo, kad atvyko banditai), sakydami, kad iš jų daug *ko „draugai" paėmė, kad jie* nieko nebeturi, pradėjo pasakoti, kad daug „draugų" neseniai nuvažiavo R. kaimo kryptimi. Tik vėliau pastebėjo, kad pilnas kaimas ne „draugų", bet kariuomenės, ir kai kurie pradėjo visai ką kita kalbėti: „Ponuliai, mes niekados nematėme banditų, mūsų kaime jie nesilanko, gal kitur jų yra, o pas mus kaime tikrai nėra". Kaip tik tuo momentu priekyje pasigirdo keletas šūvių: mūsų priekinė sauga susidūrė *su keliais iš vieno namo bėgančiais* banditais ir juos nukovė vietoje.

Žygiuojame toliau. Prieiname nedidelį pušyną. Dešinėje aukštuma, o už jos kaimas. Priekinės saugos vadas pasiunčia žvalgybą į kaimą. Po keliolikos minučių pasigirdo šaudymas *iš šautuvų ir automatinių pistoletų*. Pasirodo, kad tai buvo prie kaimo galo pastatytas „draugų" postas, su kuriuo mūsų žvalgyba susidūrė visai iš arti. Du banditai *žuvo, o kiti pasislėpė, pasinaudoję* nakties tamsa. Kaime nakvojo, kaip vietos gyventojai pasakojo, viena banditų „otriada". Kai užgirdo smarkų šaudymą ir minų sprogimą visame kaime, „otriada" greit išsibėgiojo į visas šalis. Zvalgyba sėkmingai *grįžta su grobiu: du šautuvai*, vienas pistoletas ir trys arkliai.

Aušta rytas. Pasiekiamas ilgas kaimas. Priekinė sauga susitinka su keliais banditais, juos skubiai likviduoja, *o viename name randamas* bemiegantis civilis su l. kulkosvaidžiu — ir šis sėkmingai likviduojamas. Užimamas visas L. kaimas. Banditų stovyklos postai sunaikinami — nė vienas „draugas" nespėjo pranešti savo gaujos vadovybei apie mūsų atvykimą. Batalionas *išsidėsto* pirmame skaidinyje, o viena kuopa paliekama rezerve iš kairiojo sparno; išeities riboje išsistatęs apsaugą, trumpam stabteli poilsiui.

PUOLIMAS. SUNAIKINTA PRIEŠO SAUGA

Pagal bataliono vado įsakymą, kuopos galutinai užima išeities ribą *puolimui su uždaviniais:*

1) „Varžančioji grupė — 2 kp.

Uždavinys. Užimti išeities ribą T. ir pulti kryptimi kaimas L. Pasiekus up. Tu., laikyti jos perėjimus, saugoti *tiltą nuo sunaikinimo.*

2) Smūgio grupė — 1, 3, 4 kp. ir Pn. Br.

Uždavinys.

a) 1 ir 3 kp. užimti išeities ribą *Lot. km. šiaur. pakr.* (4 kp. vakaruose) ir pulti kryptimi K. Z. S. H.

b) 3 kp. — bataliono rezerve. Kilnotis paskui 4 kp., saugant bataliono kairįjį sparną ir užnugarį, kreipiant dėmesį į B. miškelį.

c) Visoms trims kuopoms persikėlus per up. Tu., ties S.H. pulti iki pietinio spindžio, o iš to rajono pulti stovyklą palei kelią R. O. 4 kp. šiaurėje, 1 kp. piet., 3 kp. nuolaidu už 1 kp."

Išaušo gražus rytas. Saulė, pasi*slėpusi už plonų debesų*, retkarčiais pasirodo ir vėl dingsta... Kairėje ir priekyje — didžiulė giria tolumoj, arčiau — keli kaimai, aukštumos, vienas kitas atsiskyręs vienkiemis. Mūsų vyrai, gavę įsakymą *pirmyn*, pamažu slenka per krūmus, pievas bei suartą dirvą. Dešinėje pasigirsta šautuvų ugnis ir smarkus kulkosvaidžių tratėjimas, pasirodo raudona raketa — dešinioji kuopa susitinka su banditais, o 1, 3, ir 4 kp. be šūvio eina savo puolimo kryptimi, nes *geriausia* parama padėti kaimynui — pulti pirmyn. 1 kp. priartėjus prie km. K., staiga prispaudžiama prie žemės: iš kaimo pakraščio priešo sauga iš kaimo namų pradeda smarkiai šaudyti į mūsiškius aut. pistoletais ir kulkosvaidžiais, o iš *aukštumos, esančios apie* 1 km į šiaurę nuo km K., pasipila smarki sunk. kulkosvaidžių ugnis. Banditų niekur nematyti, jie gerai užsimaskavę. Staiga suskamba kuopos kulkosvaidžių, minosvaidžių ir šautuvų ugnies muzika — apšaudomas kaimo pakraštys, namai, namų stogai ir langai bei atskiri kluonai. Priešo ugnis kiek aprimsta. Kuopa atsidūrusi blogoj padėty: lygus laukas, suarta dirva, o ligi kaimo pakraščio apie 200 m. Vienintelė išeitis — *įsikibti į kaimo pakraštį ir* į patį kaimą. Smarkios ugnies priedangos dėka kuopos du būriai sėkmingai užima kaimo pakraštį. Banditai pasitraukia iš kaimo, tačiau ne *visi* — jų dalis pasislepia kaimo namuose ir trukdo mums užimti visą kaimą. Įvyksta artimos kautynės. Imama namas po namo — bežiūrint išvalomas visas kaimas, dalis pastatų uždegama.

Stipri banditų grupė, išvyta iš kaimo K., užima poziciją kaimo kapinėse (apie 200 m į rytus nuo kai*mo). Mūsiškių užimtas kaimas* smarkiai apšaudomas priešo iš šiaurėje esančios aukštumos — tolima sunk. kulkosvaidžių ugnimi. Susirišama su dešiniuoju kaimynu — su 2 kp., kuriai priešo kulkosvaidžių ir šautuvų ugnis iš kapinių neleidžia pulti. Dviejų kuopų ginklai nukreipiami į kapines. Band*itai beviltiškai* ginasi. Prie kaimo K. pritraukiama bataliono rezervinė kuopa. Kuopos sunk. ginklų priemonėmis duodamas uždavinys apšaudyti aukštumas, esančias į *šį nuo užimto* K. *kaimo*. Vyksta smarkios kautynės: kulkosvaidžiai trata, minos bei granatos sproginėja. 2-ra kuopa, 1-mos kuopos ugnies priedangoje, šturmu užima kapines — tuo būdu pasiekiamas pirmas tikslas ir galutinai likviduojama kapinėse esanti visa priešakinė banditų stovyklos sauga.

Apie šias kautynes kuopų vadų *pranešimuose sakoma:*

„T. kaimą 2 kp. pasiekė 6,20 val. Įėjus į kaimą, buvo pastebėtas vienas raitelis, kuris paspruko L. kaimo kryptimi. Tuo pačiu metu iš kapinių K. *kaimo link ėmė bėgti* vienas banditas. Į jį buvo paleistas šūvis ir jis krito. Tada iš kapinių pradėjo šaudyti į mus. Vėliau pastebėta, kad kritęs banditas šliaužia į kaimą K. *Buvo pasiųsti trys vyrai*, kurie priartėję prie jo apie 200 m., smarkios kulkosvaidžių ir šautuvų ugnies iš kapinių buvo prispausti prie žemės. Remiant savo kulkosvaidžių ugnimi, mūsiškiai nukovė slenkantį banditą, atėmė iš jo aut. šautuvą, granatą, ir visi trys mūsų ginklų ugnies priedangoje sugrįžo prie kuopos.

Apie 7,30 val. iš kaimo L. pasigirdo keletas atskirų prieštankinių pabūklų šūvių. Vienas sviedinys krito apie 50 m nuo kaimo, antras sprogo medžių šakose prie mūsų vežimų. Iš kapinių ir iš kaimo K. šaudymas kaskart stiprėjo. Daviau įsakymą paleisti į kapines granatsvaidžių ir minosvaidžių ugnį. L. kaimo pusėje pastebėtas didelis banditų judėjimas ir šaudymas į mūsų kuopos dešinįjį sparną.

Apie 9,30 val. po stiprios sunk. kulkosvaidžių, granatsvaidžių ir minosvaidžių ugnies buvo pradėtas puolimas kapinių kryptimi (tuo laiku 1. kp. jau buvo užėmusi K. kaimą ir rėmė mūsų kuopos puolimą). *Po 40 min.* atkaklaus puolimo, mū-

(Nukelta į 295 psl.)

PAULIUS STELINGIS

Laiškas motinai

Kaipgi galiu Tave pamiršti,
Tave, brangioji motin!
Man rašant laišką dreba pirštai,
Nesiejas raidės žodžiu.

Ruduo. Už lango kaukia vėjas
Ir dreba visas namas.
Sakyk, motuš, kaip laikos tėvas,
Sakyk, žilgalve mama?

Skaičiau, skaičiau... koks mielas raštas,
Tos kreivos laiško raidės...
Prisiminiau Tave, ir skausmas
Taip širdį *man suspaudė!..*

Aš Tau stačiau pilis aukščiausias,
***Pilis* iš gelsvo smėlio...**
Prabėgo metų tiek gražiausių,
Margų, margų, kaip gėlės.

Ir štai, kažko paklaust norėčiau
Tavęs, žilgalve *mama*. —
Argi ir šiemet dar žydėjo
Ta obelis prie namo?

Bet jau, tur būt, ir ji paseno,
Ir lapai jau nubiro...
Ruduo... O vakaras barbena
Į žalsvąją langinę.

Gastrolės banditų kaime

Jeigu mūsų batalione nebūtų antrosios kuopos, o antroje kuopoje j. ltn. G., tai bataliono gyvenimas, galima sakyti, būtų be dinamikos, o jo kova be efekto. Tačiau šis vyras, tarsi kokia elektros stotis, visiems teikia energijos, šilumos ir nuotaikos. Paros jis neskirsto į darbo ir poilsio valandas. Dieną jį rasi *sėdintį tarp kareivių*, — čia jie draugiškai vieni kitiems išsipasakoja asmeninius savo pergyvenimus, aptaria įvairius kautynių nuotykius ir paruošia banditams gaudyti naujus *projektus*. O naktį, užsimušk, jo čia nerasi, — jis su savo šauniais kareiviais, persirengęs į kolchozininkus, po kaimus gaudo banditus. Kuopos vadas nevisad sutinka su j. ltn. G. užmačiomis, *tačiau* jis turi nusileisti, nes yra poetas ir ką reiškia pašaukimas — jam gerai žinoma. Be to, juk jokioj knygoj nerasi tokios realios prozos, kaip šiuose nakties žygiuose, kaip j. ltn. G. rizikoje.

Apie vienas ir geriausiai nusisekusias „gastroles" (jie taip vadina) aš čia ir noriu papasakoti. Jos nereikalingos *ypatingų sugebėjimų.* Svarbiausia, reikia gerai mokėti rusų kalbą ir būti drąsiam. Šiam reikalui j. ltn. G. turi parinkęs vyrų ir jiems parūpinęs po komplektą civilinių skarmalų. Valandą prieš „gastroles" jis juos išdalija savo ištikimiems kareiviams. Tad pažiūrėkime, kaip *jie rengiasi ir kaip jiems sekasi.*

— Tamsta leitenante, eil. K. *trūksta žieminės kepurės*, — raportuoja eil. S.

— *Gerai.* Paieškokite *jam seną* lietuvišką kepurę, nuplėškite skipą ir tiks kuo puikiausiai. Svarbiausia, tai visi būkite basi ir nesiprausę.

— Dirstelėk į mane, pažiūrėk kaip aš atrodau: basas, kailiniai be *rankovės, rankšluostis* ant kaklo, sūrmaišis ant kupros, banditas iš manęs typ-top, ar ne tiesa, — Ir ką gi pagaliau prikiši tokiai uniformai? Kolchozininkas palaikys vietiniu gyventoju, banditas priims už *savą*, o jeigu kelyje sutiktumėm vokiečių kareivių, tai jie tik stebėsis mūsų *rizika ir ko gero pasiteiraus*, kelinta kartą mes tai darome.

— *Bet kaip, tamsta leitenante*, su ginklais, — toliau teiravosi eil. S.

— *Su ginklais*... Ant mundurų apsijuoskite diržais, o už jų prisikiškite granatų, ant „kailinių" bus geras ir pantis. Jeigu šito nėra, tai prašau, pasinaudokite telefono kabeliu. Juk čia, jeigu pastebėjote, visi ir visur tokiais „diržais" juosi. Be to, kiekvienas dar gausite po pistoletą. *Iki kolchozo neškitės*, kaip kam patogiau, bet nuo čia juos reikės užtaisyti ir perimti į dešinės rankos rankovę.

— Bet jeigu su banditais reikės *sveikintis*, kaip tuomet, — nerimavo kareivis.

— Jeigu reikės, sveikinsiuos tik aš vienas, o jūs man tik bėdoj padėsite, supratai?

— Supratau! Leiskite eiti?

Netrukus visi vyrai buvo išrikiuoti. *Jie vienas kitą apžiūrinėjo* ir vienas iš antro juokės: „Na, ir uniforma, tokį sutikęs miške, iš karto versk iš kojų".

J. ltn. G. žiūrėjo į žemėlapį. Į D. tiesiai 4 km, *tačiau čia kelias užverstas medžiais ir užminuotas*. Aplinkui toli — 12 km, bet už tai saugiau ir mažiau įtarimo. Vyrai pasirinko ilgesnį kelią. Vos jiems įžygiavus į mišką, užgeso paskutinieji saulėlydžio spinduliai. Pietų danguje ryškiau sutvaskėjo mėnulio piautuvas. „Gastrolieriams" šia kryptimi kaip tik reikėjo ir eiti.

Daugiau kaip po dviejų val. kelio baigėsi vieškelis ir prasidėjo kolchozo tvoros. Žvaigždžių apšviestoje žemėje kolchozas D. atrodė kaip purvina *arimo juosta*, į kurią, jeigu jį nepasiduos geruoju, bus paseta daug kulkų ir granatų.

J. ltn. G. trupučiuką stabtelėjo, nes „gastrolierius" iš paskos lydinti sauga turėjo atitinkamai priartėti. O sauga ginkluota minomis ir kulkosvaidžiais.

Po trumpų pasiruošimų buvo įeita į kaimą. Kolchozas D. miegojo. Saldūs sapnai jį buvo apėmę nuo pamatų iki stogo. Jis niekad netikėjo, kad kas ir kada nors mėgins sudrumsti *jo ramybę.*

J. ltn. G. pasibeldė į langą. Atsiliepusį jis pavadino draugu ir jį paklausė: „Ar vokiečių šiandien nebuvo? Kaip toli artimiausia stotis ir kas ją saugo?".

— Ne. Nebuvo. Čia lankosi ir gyvena tik savieji. Artimiausia stotis yra T. Tiesiu keliu 4 km, o aplinkui — 12. Sargybas neša lietuvių kareiviai. Geriau su jais reikalų neturėti.

— Pasakykite, kur čia gyvena „*otriado*" viršininkas; mes su skubiais pranešimais.

— Trečias namas po dešinei. Parolę žinote?

— Ne!

Šiąnakt parolė — „Raketa — Dva".

— Dėkui!

Turėti parolę, vadinas, žinoti tos nakties paslaptį. Su ja skersai ir išilgai — visi tave priims, tau padės.

Į „trečiojo" namo langų stiklus j. ltn. G. prikišo savo pirštus. Pradžioje girdėtis tik tingus miegančiųjų *raivymasis ir išvargusių kaulų* braškėjimas. Tačiau pasibeldus antrą, trečią ir daugiau kartų, durys buvo plačiai atidarytos ir mes maloniai priimti.

— Ui, iš kur jūs? Niu, kas jūs? Ui, kokiu reikalu pas draugą viršininką, — teiravosi kažkoks žydas.

— Reikalai svarbūs, bet jis miega, — pastebėjo eil. S.

— Ko, draugas viršininkas tris dienas nebuvo namuose. Jam dabar skauda plaukai ir kojų pirštai. Niu, kokių žinių atvežėt: gerų ar blogų?

— Žinios geros, bet tik žydams. Draugas Stalinas įsakė surinkti iš „otriadų" visus žydus ir juos lėktuvais pervežti į Maskvą. Jie ten labai reikalingi, — nusijuokė karininkas.

— Ui, koks tamsta geras!

J. ltn. G. toliau nebeišsilaikė iš juoko ir mirktelėjo eil. S.

— Pamėgink rėkti, tuojau į kapus *nukeliausi*, — ir eil. S. *įrėmė* jam į smilkinį pistoletą. Tuo tarpu kiti vyrai apsidirbo su likusiais banditais.

Žydas lauke pradėjo nesavu balsu rėkti. Keistas jo gargaliavimas, lyg užburto trimito aidas, visus išmetė iš lovų, nukėlė nuo aukštų.

Kolchoze prasidėjo kautynės. Minos dusliai sproginėjo kiemuose, nupūsdamos nuo pamato supuvusias lūšnas. Kas norėjo likti gyvas, turėjo tylėti. Į kiekvieną atsveikimą atsakoma smūgiu.

Dienojant rytui j. ltn. G. su savo vyrais grįžo iš nakties „gastrolių". Septyni belaisviai, vos sulenkdami kojas, įėjo į kambarį. Panašumas tarp vienų ir kitų labai didelis, tačiau paslaptis jau aiški.

Kuopos vadas, sužinojęs visas *įvykio smulkmenas* ir *apžiūrėjęs* belaisvius, sustojo ties žydu, kurio visos svajos ir viltys apie Staliną buvo žuvusios.

Psk. Jul. Susmaras

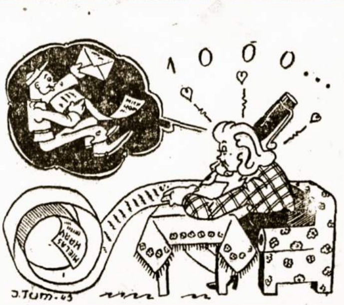

Laiškas, gal būt, tilps, bet kaip į voką įdėti 1000 bučkių.

Tą vakarą „čigonas" tampė armoniką

Braška, dejuoja rudenio vėtrų blaškomas gluosnis. Lietaus lašai barbena į langą. Ir vėl ruduo pas mus. Lyg ir liūdnoka, kad vasara taip greit prašvilpė. Tik žygių atsiminimai beliko.

Maža žibalinė lemputė „vilko akis" šiek tiek apšviečia gudiškos pirkelės vidų. Sėdžiu susimąstęs už stalo. Ant kelių susirangė juodas katinas. Jo akys žiba fosforu. Ir jis naudojasi mano ramybe.

Žvilgteriu pro langą — tamsu, nors į akį durk. Pietiniam bare pakilo į dangų raketa ir spinduliuodama pranyko už miško. Ir vėl tamsu. Blogai šiandien sekti — per žingsnį nieko nematysi. O po poros valandų ir aš žygiuosiu į apkasą. Ū-ū-ū kaukia vėjas, net šiurpas nukrato.

Ant sanitarinės dėžės sėdįs Zigmas trauko armoniką. Jo muzikos akordai pripildo trobą. Mėginu pamėgdžiot jo meliodiją švilpimu, kai jis linksmos polkutės pradžią užpiešia. Deja, man nesiseka — iš trankios polkos jis staiga pereina į Šopeno gedulingą maršą, tai staiga į kažką panašaus iš lietuviškų dainų popuri, tai, žiūrėk, su Strauss'u Dunojaus bangose supasi.

Pagrieżęs pasitaiso akinius, ir vėl naujas meliodijas lipdo. Pro akinius matau liūdnas jo akis. Jos įsmeigtos į vieną tašką palubėje, o rankos vienos tedirba — armoniką piešo. Juodi jo plaukai driekiasi ant kaktos. Ir juoda barzda rodosi pilnoj savo didybėj.

Tėviškės mergaitės jį „čigonu" praminė. Girdėjau, kad jis ir meilę praradęs. Nežinau! Mes jį tik „čigonu" tevadinam. Jis nepyksta.

Nesuprantu, kokiu būdu tokius švelpius balsus iš savo armonikos išgauna. Jo armonikos tik kas trečias klavišius tesispaudo. Dumplės išsižiojusios „valgyt prašo". Bandžiau keletą kartų patampyti, bet man atrodė, kad tūkstančiai kačių viename maiše susipiovė. O Zigmui tik skamba meliodija po meliodijos.

Liūdna mums būtų, jei neturetumėm Zigmo. Jis tais niūriais rudens vakarais mūsų gyvenimą praskaidrina.

Prie stalo sėdi susilenkęs filosofiškos išvaizdos Bronys; Gediminas barškina bliūdą (iš papratimo). Mūsų poetas (tokį ir mūsų batalionas turi), tur būt, mintyse eilėraštį kuria apie kokią nors gražuolę. Ir mūsų smalsusis Mikė, kuris, tur būt, dėl to „observatorium" pramintas, ir jis šiandien niekur nosies nekaišioja.

Ir jį „čigono" muzika prie suolo prikalė.

Idiliškas vakaras šiandien, o tik vieno menko žodelio tereiktų: „Aliarm". Po kelių minučių visi apkasuose kulkosvaidžius ir šautuvus

Žygio pertraukos metu

Eil. Pr. Petrylos *nuotr.*

spaustumėme. Juk tai nenustebintų *mūsų — kasdieninė duona.*

Tolumoj sudunda sprogimai, net mūsų lūšnos langai sudrebėjo. Stojaus. Nuo kelių plumtelėjo ant grindų katinas. Ir užmiršęs buvau, kad *jis ant mano kelių ramiai Zigmo* muzikos klausėsi.

Išeinu pro duris, apsidairau. Lietus jau apstojo lyti. Lyg susigėdęs, pro debesies kampą žvilgteri į mus *mėnulio pilnatis.*

Iš lauko atlinguoja dvi susilenkusios figūros. *Kas ten?* — Pažinau. Tai aerodromo viršininkas ir jo padėjėjas grįžta, kaip ir visuomet, jokio lėktuvo nusileidžiant nesulaukę. Viršininkas tempia ant pečių šiaudų kūlį, o jo padėjėjas maišą su įvairiomis aerodromo pažanklinimo priemonėmis.

Sugrįžtu troben. „Čigonas" virkdo vis armoniką. Kiti, kaip užhipnotizuoti, sėdi. Lempelė gęsta, o man jau laikas į apkasą. Prabėgo tos dvi valandos taip greit. Ir mūsų gyvenimas greitai bėga. Velkuos milinę, kemšu už diržo granatas. Einu..

O tu, „čigone", tampyk, nors ir su*plyšusią armoniką, kol dar kulkosvaidžiai nedainuoja, kol žemę gr*anatos nerausia. Tegu skrenda mūsų svajonės ten į vakarus, kur mūsų mielieji. Juk ir tu, armoniką tampydamas, apie kažką svajoji, o mes apie ką...

J. psk. J. Pr.

REMTINAS DARBAS

Prieš kurį laiką įsteigtas Lietuvių Kariams ir Jų Šeimoms Globoti Kėdainių Apskrities Komitetas. To komiteto pirmininkas advokatas *p. Mackūnas mielai sutiko duoti in*formaciją apie komiteto užsibrėžtą tikslą, sumanymus bei darbus.

— Tiek mūsų didingos ir garbingos praeities laikais, tiek 1918 — 20 *metais, — pradėjo adv. Mackūnas,* — lietuvio kario vardas visada mums buvo mielas ir brangus, o ypač šiuo metu, kada aplinkui vyksta didžiosios pasaulio grumtynės — žūti ar būti mes savąjį karį turim dar daugiau branginti ir visokiariopai, tiek morališkai tiek medžiagiškai, remti.

Tuo tikslu, kaip ir kitur, įsisteigė Kėdainių Apskrities Lietuvių Kariams ir Jų Šeimoms Globoti Komitetas ir šiuo metu organizuojami valsčių komitetai. Apskrities Komitetas jau sudarė savo veiklos planus. Šių metų lapkričio mėn. visame apskrityje bus pravesta lietuvių kariams remti ir aprūpinti įvairių daiktų rinkliava, artimiausiu laiku *bus renkami pinigai aukų dėžutėmis* ir aukų lapais, per mokyklas bus pravestas platus knygų, žurnalų ir laikraščių vajus, karių šeimoms ir lėšų atsargoms papildyti numatytos įvairios kultūrinės pramogos: koncertai, vakarai, vaidinimai, visuomenės bei literatūros teismai ir kt. Su ypatingu atsidėjimu bus pravesta įvairių šiltų drabužių rinkliava.

Per miesto bei valsčių savivaldybes stropiai surašomos pašalpų reikalingos karių šeimos. Kad į tuos sąrašus patektų visi, kam reikalinga pagelbos ranka, Komitetas prašo tų karių šeimų, kurios kuriuo nors būdu ar netyčiomis nepatektų į sudaromus sąrašus, tuojau ir nedelsiant kreiptis į artimiausią valsčiaus ar Apskrities Komitetą ir įsiregistruoti.

Šiems visiems komiteto darbams įgyvendinti, būtinai reikalinga visų mūsų apskrities tautiečių parama. Todėl visi, kurie gali, prašomi per rinkėjus gausiai aukoti pinigus, šiltus drabužius, o taip pat karių laisvalaikių praleidimui — radijo imtuvus, muzikos instrumentus, patefonus, knygas, žurnalus, laikraščius ir kt. Čia ypač kreipiamas dėmesys į mūsų jaunimą bei moksleiviją. Iš jų mūsų karys turėtų susilaukti ne tik dovanų, bet ir jautrių žodžių, įkvėpimo, moralės paramos. Todėl jaunimas kviečiamas palaikyti su mūsų kariais nuolatinį ryšį, rašant jiems laiškus, stiprinant juos dvasioje. Rašyti reiktų visiems, ne svarbu, kad ir nepažįstamiems. Juk jie mūsų *tautiečiai, mūsų broliai ir artimieji.* Jei nežinomi smulkesni adresai, laiškus kariams galima siųsti per Apskrities Komitetą (Kėdainiai, Apskr. Valdyba), o komitetas pasirūpins laiškus nusiųsti mūsų daliniams Rytuose. Kariams bus tai didelis džiaugsmas. Jie labai mielai skaitys apie savo išsiilgtą tėviškėlę, apie jiems žinomus miškus, klonius, žaliąsias pievas. Jie patirs, kas dedasi, kas nauja jų gyvenamose apylinkėse. Jie jaus mūsų tvirtą prisirišimą *prie jų. Jiems bus tai,* kariškai tariant, tvirtas užnugaris.

Kada mes karį visokiariopai remsime, jis dar tvirčiau laikys savo rankose ginklą ir neleis priešui veržtis į mūsų Tėvynę. Mes galėsimė užtikrintai dirbti ir kurti sau laisvą *rytoju,* — baigė adv. Mackūnas.

L. Eimantas

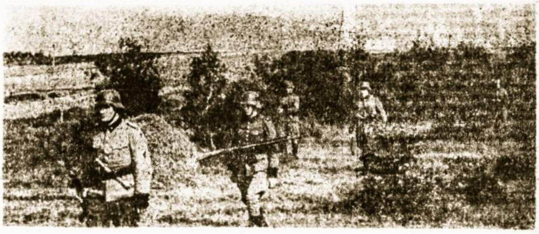

Artėjimas į priešą

J. psk. A. Mikalajūno *nuotr.*

— Tai dar laikraščiai, ponas Kazimierai.

— Kad juos kur galas, ir pamiršau. Tuojau. — Ir pasilenkęs po stalu pradėjo ieškoti. — „Ūkininko Patarėjas", „Tėviškė" ir „Karys".

— Tai, taip, visi trys.

— Prašau.

— Dėkui, dėkui, ponas Kazimierai. O ypač už laišką. Tai apsidžiaugs pati ir visi namiškiai, kai grįšiu su laišku.

—Prašau, dėde, prašau. Už laišką tai jau Antanui padėkosit. Aš čia nieko nepridėjau.

— Nieko, tai nieko, o vis, mat, gavai, suradai, padavei. Pakalbėjome. Vis, mat, savo žmogus, ir gana. Kaip *tai malonu, ir tiek.*

— Prašau, dėde, ir kitą kartą,jei tik bus — su malonumu atiduosiu.

— Tai sudiev, ponas Kazimierai.

— Sudiev, laimingai, — atsisveikino ponas Kazimieras ir vėl nuskubėjo prie skambančio telefono.

Susikišęs laiškus ir laikraščius *švarko vidaus kišenlun, dėdė Rūkas* užsidėjo kepurę ir išėjo...

Dėdė Rūkas grįžo prie vežimų. Eilė buvo kiek sutrumpėjusi ir arkliai buvo sustoję toliau. Sustojęs prie savo vežimo, dėdė Rūkas išsitraukė pypkę ir prikimšęs ją tabako užsirūkė. Kitoje kišenėje susiradęs akinius išsiėmė. Atlenkė jų vieną svirtelę, atlenkė kitą ir užkabino už ausų. Išsiėmė laišką. Apčiupinėjo voko kraštelius ir plonesnį atsargiai atplėšė. Išėmęs laišką atlankstė. Viena lapo pusė buvo tuščia, o antrojoj nedaug parašyta. — Kažin kodėl taip mažai parašė?—pagalvojo sau ir ištiesęs lapą ant auksu žibančių šiaudų, pradėjo skaityti. Skaitė pamažu, pusbalsiai, ilgesnius žodžius sudėliodamas skiemenimis ir antrą kartą juos ištisai pakartodamas.

„Brangūs namiškiai!

Rašau aš jums šį trumpą laišką. Jei rašau, tai, vadinas, esu gyvas ir sveikas.

Labai dėkoju už sveikinimus per radiją ir už laišką. Kai išgirdau savo pavardę nuaidint radijo bangomis, kuo nepasiutau iš džiaugsmo. Rodos, sėdžiu Baltaičiuose kartu su jumis, mano brangieji".

Čia dėdė Rūkas sustojo skaitęs. Keliis kartus tvirtai suspaudė akių blakstienas ir atsiduso.. Po to vėl susirado pamestą paskutinį žodį ir skaito toliau:

„Šis mano laiškas bus visai *trumpas: viena — laiko nedaug* turiu, rengiamės išvykti toliau. Antra — manau, kad greit pasimatysim. Vadas žadėjo kita pamaina išleisti".

Šį paskutinį sakinį dėdė Rūkas perskaitė antrą kartą. — Tai jau ir aš sulauksiu Antano, vėl atsiduso *dėdė Rūkas...*

„Laukiu nekantriai tos valandos, kada būsiu su jumis, savoj brangioj padangėj.

Linkiu jums visiems daug laimės, ištvermės ir geriausio pasisekimo. Tad iki pasimatymo.

Sūnus ir brolis Antanas".

Baigęs skaityti, užsidegė pypkę ir patenkintas, sulankstęs laišką, įdėjo į voką ir įkišo į kišenių.

— Vadinas, atvažiuos... Po pusantrų metų atvažiuos ir vėl pas mus... Grįš į savo gimtąjį kampelį... O kaip apsidžiaugs manoji, kai su tokiu laišku grįšiu namo... Pakelsim baliu sutiktuvėms. Grįžęs tuojau padarysiu alaus, kad susistovėtų, būtų stipresnis. Bus tikras balius, balius po pusantrų metų...

•

— Ačiū Dievui, atidaviau! — Pats sau murmėdamas, dėdė Rūkas sėda į tuščią vežimą. — Dar liko pienas ir kiaušiniai, bet tai jau moteriški reikalai. — Pliaukštelėjo botagu dešiniajam ir kairiajam per paslėpsnis ir nudardėjo miestelio grindiniu.

— Parvažiuos, — vėl atėjo mintis į galvą, kai iš vieškelio pasuko artimiausiu miško keliu namų link.

Geltonų, jaunų beržėlių lapų, kaip aukso gabalėlių, pilna pakelė. Kurne-kur raudonuoja klevai. Tik eglės ir pušys, kaip visada, žalios ir ąžuolas pirmiems šalčiams nepasiduoda. Tylu... Miškas ruošiasi žiemos miegui.

Pamažu sukasi ratai, nuklimpdami tai vienas, tai kitas tirštam juodam dumble. Su pilnu vežimu čia neišvažiuosi, tik tuščias šiaip taip išsikapstai.

Taip bevažiuodamas prisiminė dėdė Rūkas paskutiniuosius ir prieš paskutiniuosius metus. Daug visokių pasikeitimų įvyko, *o iš jų svar*biausias dėdės Rūko namuose buvo Antano išvykimas į Rytus. Prašė jis sūnų nevažiuoti. Motina ne vieną ašarą išliejo... Bet kur tau. Sako, mano buvę vadai eina, eisiu ir aš. Duosim tiems raudonskūriams... Kaip sakė, taip ir padarė. O dabar *viskas ant mano pečių gula...* Sunku.

Ir čia dėdė Rūkas truputį supyko ant jo žodžių nepaklausiusio sūnaus. Bet... Kai prisiminė 1919 metus. Kai pats išėjo, ir dar prieš tą patį priešą, palikdamas tik vieną seną motiną namuose... Ta menkutė nepasitenkinimo kibirkštėlė išnyko, kaip cukrus vandeny.

— Jaunystė... Kartais ir ji žino, ką daro... —

Žinoma, būtų gerai, galvojo dėdė Rūkas, kad atsirastų toks išmintis, kurs vietoj moderniško ginklo, taikos kelią sugalvotų. Bet iš to, tur būt, niekas neišeina... Brolis su broliu pykstasi, po teismus tamposi, o čia, tiek galvų, tiek protų, ir kiekvienas kitoks. Iš kur gi gali būti taika..., Ne tik, kad dėl žemės skiypo, bet ir dėl dangaus hektaro „maištą" kelia...

Nelengva!... Ne, ne!.. Ką darysi? Jei Dievas padės, baigsis karas. Grįš sveikas, kaip kad aš grįžau. Gyvens ir turės teisę gyventi, kaip kad aš turiu...

Tokios ir panašios mintys pynėsi galvoje, važiuojant tylinčiu mišku.

Privažiavo pamiškę. Dar puskilometris, ir jau namuose. Širdis smarkiau pradėjo plakti. Negaila sugaišto dienos .

Iš tolo jau mato savo namus. Tiesą pasakius, ne trobas, o tik gauruotą geltonų ir paraudusių lapų didelį kupstą. Aukščiausiojo beržo viršūnėje, kuris auga *sodo* kampe, kyšo sulinkusi kartis. Tai radijas. Mėgsta dėdė Rūkas pasiklausyti, kas dedasi plačiam pasauly, ką žmonės kalba Vilniuje, Kaune...

Kai be vadelių, o senu papratimu, bėriai patys pasuko iš kelio kiemo link, dėdė Rūkas nekantriai žvalgėsi po kiemą, palei trobos langus ir duris. Žvilgterėjęs į trobos stogą, pastebėjo dūmus rūkstant abiem kaminais. — Duonkepį užkūrė, — pagalvojo sau. Rodos, ne seniai kepė — *ir vėl kažką čia sugalvojo...*

Sustabdęs arklius vidury kiemo, dar kartą apsižvalgė. Visur tuščia Kaip išmirę. Tik vienas Kudlius prie tvarto durų šokinėjo iš džiaugsmo grandinį tempdamas ir užkimusiu balsu sveikino šeimininką.

— Ša, ar nenutilsi, — subarė Kudlių dėdė Rūkas. Kudlius nutilo. Pritūpė ant užpakalinių kojų, muša uodega į žemę ir gailiai cypia.

— Nepasitinka, nereikia. O jei žinotų, kad laišką turiu, tai ir surišęs troboj neišlaikytum. Dabar tai aš juos imsiu ir apgausiu, laišką skaitysiu po pietų ...

— Anksčiau viskas kitaip būdavo, — iškinkydamas bėrius, galvojo dėdė Rūkas. — Tik iš miško išvažiavus, jau ant kelio atbėgdavo. Kiškio pyrago laukdavo. Na, ir būdavo! Tam barankų ritinėlį, tam silkių kapą, tam šis tam tas. O dabar kas? Turiu kišeniuje punktų, kelius desėtkus, ir viskas.

Iškinkyti bėriai, pauostinėję kiemo sumindžiotą žolę, nuėjo į tvartą. Dėdė Rūkas pakabino pakinktus *priekletin, sukabinėjo maišus,* kad pradžiūtų, ir nuėjo durų link.

Kai žengė per aukštą medinį slenkstį, dar kartą patenkintas nusišypsojo: — O pyks pati iš mano *pokšto... — murmėjo sau ir nusivil*kęs kailinius pakabino juos kampe ant devynių colių vinies.

Kampe kibiras pastatytas, pilnas šlapių plunksnų. — Tai vėl gaidį papiovė, — pagalvojo sau, ir kaip savas, *nė nepabarškinęs, plačiai* atidarė duris.

— Sveiki, gyvi!? — juokdamasis paklausė. — Maniau, kad išmirę, ar ką. —

— *O kodėl jau taip pamanei?* — paklausė pati, dar daugiau pasilenkdama ant kibiro, kuriam plovė nuskustas bulves.

— Kaip gi nepamanysi. Visas pusvalandis, kaip kieme triūsiu, ir nė gyvos dvasios nemačiau.

— Kam čia tos dvasios. Ar nematai, kad dirbam, skubam.

Viktutė gale stalo, paraudusi kaip žarija, tešlą minko ir tyli kaip žemė.

— Kur Juozukas? — paklausė dėdė Rūkas, sėsdamas užstalėn.

— Nežinau, gal pas kaimyną nubėgo.

— A a. Tai kokiam jūs čia baliui *ruošiatės,* — patenkintas paklausė dėdė Rūkas ir pradėjo graibytis po kišenius pypkės. — Per anksti dar. Per anksti ! . . .

— Geriau anksčiau, negu vėliau, — atsakė pati, ir vėl tylu.

Už pečiaus kažkas subrazdėjo, sukikeno.

— Kas ten? Ar vaidenasi, ar pasigirdo?

— Eikim! Eikim! Užteks, — pasigirdo Juozuko cypiantis balsas. Ir... Iš už pečiaus išėjo Juozukas su Antanu. Dėdės Rūko rankos su neuždegta pypke nuslydo ant suolo.

— Motina Švenčiausia... Antanai!.. Svieto pabaiga.

— Ne pabaiga, tėve, ne pabaiga, o tik pradžia. Jau šešios valandos, kai esu namuose. —

Ir tėvas, ir sūnus puolė viens kitam į glėbį...

— Aš juk tavo laišką parvežiau, — vos kvapą atgaudamas aiškinosi dėdė Rūkas.

— Pavėlavo! — pasiskubino paaiškinti pati, šluostydama džiaugsmo ašarą skarutės kampu. J. T.

6

Užimta jūrų bazė Leros

Kryme sovietai stipriomis jėgomis mėgino išplėsti savo prietiltį į šiaurės rytus nuo Kerčės. Po kietų kautynių vokiečių ir rumunų kariuomenės jie buvo sustabdyti. Lengvosios vokiečių jūrinės pajėgos sutrukdė priešo mėginimus sustiprinti prietiltį į pietus nuo Kerčės. Bolševikų puolimai prie Perekopo nuėjo niekais.

Didžiajame Dniepro lanke, į pietvakarius nuo Dniepropetrovsko ir į šiaurę nuo Krivoj Rogo priešas mūsų frontą puolė vėl su stipriomis pajėgomis. Jo puolimai nuėjo niekais atkakliai priešinantis mūsų divizijoms, kurios nuolat vykdė ryžtingus priešpuolius ir per šias kovas lapkričio 15 d. sunaikino vieną laikinai prasiveržusią priešo pajėgų grupę. Tik viename divizijos ruože tą dieną pašautas 71 priešo šarvuotis, o dieną prieš tai 120.

Kaip lapkričio 17 d. pranešta ties Zaporože vokiečių daliniai išstūmė priešą iš vienos Dniepro salos ir paėmė daug belaisvių bei ginklų grobiu.

Kijevo srityje su nemažėjančiu smarkumu tebevyksta mūšis įsibrovimo srities gilumoje. Mūsų junginiai, lapkričio 11 d. su kruvinais nuostoliais atmušę sunkius priešo puolimus į pietus ir į pietvakarius nuo miesto, perėjo į priešpuolius ir atgavo svarbų teritorijos ruožą. Įsibrovimo vietos gilumoje vyksta sunkios kautynės tarp Žitomiro kryptimi puolančių skaitlingų priešo pajėgų ir vokiečių kautynių grupių. Ir į šiaurės vakarus nuo Kijevo smarkiai kovojama. Lapkričio 15 d. buvo paskelbta, kad Kijevo ir Žitomiro srityje buvo atsiimtos kai kurios anksčiau paimtos vietovės. Viena priešo kariuomenės grupė buvo sumušta. Prie Žitomiro kovojanti vokiečių kariuomenė į vakarus ir į šiaurės vakarus nuo to miesto buvo atitraukta į naujas pozicijas.

Lapkričio 16 d. pranešime skaitome, kad Žitomiro kovų srityje savais priešpuoliais pralaužta keletas sovietų lauko pozicijų, paimta grobiu didelis skaičius sunkiųjų ginklų ir sunaikinta viena apsupta priešo pajėgų grupė. Nuėjo niekais priešo stiprūs priešpuoliai.

Toliau į šiaurę, Korosteno srityje, tebevyksta sunkios kovos.

Į šiaurės vakarus nuo Černigovo lapkričio 11 d. priešas telktiniais stiprios artilerijos ir kelių šarvuočių korpų remiamais puolimais mėgino prasilaužti šiauroje srityje. Ir sutemus toliau vyko kietos bei atkaklios kautynės. Ten tiktai vieno korpo ruože buvo sunaikinti 68 sovietų šarvuočiai ir dar 31 išvestas iš rikiuotės, lapkričio 12 d. — 57. Kavalerijos junginiai, kurie atakavo mūsų pozicijas, buvo iššaudyti.

Į pietvakarius ir į šiaurės vakarus nuo Gomelio atremti arba sulaikyti kovos lėktuvų ir šarvuočių remiami sovietų puolimai.

Į vakarus nuo Smolensko priešas toliau puolė su gausiomis šaulių divizijomis ir stipriomis šarvuočių pajėgomis. Jis atremtas sutelktine visų ginklų atremiamąja ugnimi ir patyrė didelių, kruvinų nuostolių. Prie gynimosi sėkmės ypatingai prisidėjo vokiečių artilerija, kuri savo smarkia ugnimi ir užsklendė įsiveržimus.

Į šiaurės vakarus nuo Smolensko ir Nevelio srityje vyksta smarkios vietinio pobūdžio kovos.

Per lapkričio 14 ir 15 dienas Rytų fronte sunaikintas 481 sovietų šarvuotis.

Per lapkričio 10 ir 11 dienas sovietai neteko 411 šarvuočių ir 98 lėktuvų.

Pietinėje Italijoje priešas tęsė savo nuostolingus puolimus prieš kalnų užtvarą tarp Mignano ir Venafro. Lapkričio 12 d. įvyko sunkių kautynių, per kurias priešui pasisekė užimti kelias aukštumas iš abiejų Mignano slėnio pusių. Per mūsų kariuomenės priešpuolius šios aukštumos vėl buvo šturmu paimtos ir priešas nublokštas į savo išeities pozicijas.

Lapkričio 14 d. pranešta, kad Pietinėje Italijoje tebevyksta kautynės svorio centre iš abiejų pusių Cassino tarpeklio kelio. Į pietus nuo Venafro vėl prarasta viena lapkričio 18 d. užimta aukštuma. Stiprūs amerikiečių puolimai į vakarus nuo Venafro nepavyko.

Balkanų šiaurės vakarų dalyje per kelias savaites užtrukusias kautynes į šiaurės rytus nuo Fiumės komunistų gaujų grupės buvo apsuptos ir sunaikintos. Per kautynes jos neteko daugiau kaip 3.600 nukautųjų ir 4.500 belaisvių. Be to buvo paimti 45 pabūklai, 522 kulkosvaidžiai ir granatsvaidžiai ir 4.655 šautuvai. Paimta 30 aprūpinimo sandėlių.

Vokiečių kovos ir torpedinių lakūnų junginiai lapkričio 11 d. vėlyvą popietę vėl puolė stipriai apsaugotą priešo tiekimo vilkstinę vandenyse į rytus nuo Orano. Nuskandinti keturi pilnai pakrauti krovininiai laivai, 29.000 brt, taip pat du naikintuvai, ir sunkiai sužalota 11 krovininių laivų, 84.000 brt, du laivai naikintuvai ir vienas sargybinis laivas. Pasigendama šešių vokiečių lėktuvų. Papildomai pranešta, kad dar 11 krovininių laivų buvo kliudyti bombomis arba torpedomis. Tuo būdu iš viso buvo nuskandinti arba taip sunkiai sužaloti, kad nebegalės tęsti savo kelionės, 23 transporto laivai, maždaug 150.000 tonų talpos.

Fiumės įlankoje, bendradarbiaujant karo laivyno kariuomenei, gaujų okupuotose O., Krko, Cherso ir Lussino salose buvo išlaipinta kariuomenė. Energingu puolimu priešo pasipriešinimas buvo palaužtas ir salos paimtos. Daug belaisvių ir grobio pateko į mūsų rankas. Lengvosios laivyno pajėgos paėmė kelis laivus, kuriais priešo dalys mėgino pasprukti.

Lapkričio 17 d. iš Vyriausiosios Fiurerio Būstinės, Vyriausioji Kariuomenės Vadovybė pranešė:

Po keturias dienas trukusių atkaklių ir atmainingų kovų prieš ginklais ir skaičiumi pranašesnį priešą vokiečių sausumos kariuomenės ir aviacijos daliniai, vadovaujami generolo leitenanto Miller, lapkričio 16 d. užėmė anglų jūrų bazę Leros.

Kovose dalyvavusios karo laivyno ir aviacijos pajėgos ryžtingais ir sėkmingais veiksmais paruošė kelią išsilaipinimui, padarydamos priešo laivyno ir aviacijos pajėgoms sunkių nuostolių.

Vokiečių pajėgos, nežiūrint stiprios pakrančių baterijų gynybos ugnies, išsikėlė uolotoj saloj. Kovos ir smingamieji kovos lėktuvai galutinai palaužė anglų pasipriešinimą.

Narsiems desantiniams daliniams pasidavė 200 anglų karininkų ir 3000 karių, vadovaujamų salos komendanto anglų generolo Tilney. Be to, pasidavė 350 Badoglio kariuomenės karininkų ir 3000 karių, vadovaujamų italų admirolo Mascharpa. Grobiu paimta 16 sunkiųjų anglų priešlėktuvinių pabūklų, 120 kitų pabūklų iki 15 cm kalibro ir 80 kulkosvaidžių.

Įvykusiose kautynėse karo laivyno ir aviacijos pajėgos sunaikino 9 naikintojus ir lydimuosius laivus, du sargybinius laivus, du povandeninius laivus, vieną kanonierinę valtį, keturis prekybos laivus, bendros 12.000 brt. talpos ir kelis mažesnius tiekimo laivus. Be to, sunkiai arba nuskandinančiai pataikyta į vieną kreiserį, vieną naikintoją ir du lydimuosius laivus.

Lapkričio 16 d. amerikiečių bombonešių junginiai puolė Norvegijos sritis, padarydami žymių nuostolių civiliams gyventojams.

Pasiruošęs sutikti priešą
Eil. Pr. Petrylos nuotr.

Mūsų kulkosvaidininkai pasiruošę sutikti priešą.
Eil. Pr. Petrylos nuotr.

TURKIJA LIEKA NEUTRALI

ISTAMBULAS (NL). Atvykęs į Adaną, turkų užsienių reikalų ministeris Menemencioglus specialiam laikraščio „Cumhuriyat" korespondentui pareiškė, jog jis, kaip ir visada, atneša „raminančią žinią". Dėl gandų, pasak kurių Turkija įstosianti į karą santarvininkų pusėje, taip pat užleisianti aviacijos bazes, turkų užsienių reikalų ministeris įsakmiai pastebėjo, jog tie gandai neturį jokio pagrindo.

ŽENEVA (NL). Savaitraštis „News Review" praneša apie pasikalbėjimą, kuris Maskvos konferencijos metu įvyko tarp Molotovo ir turkų ambasadoriaus bei turkų karo atašės. Pasitarimai vykę tris valandas uždaromis durimis. Kitą dieną sovietų spauda pradėjo smarkiai pulti kaltinimais Turkiją. Pasaulis klausęs, kodėl taip sovietai elgiąsi. Žurnalo nuomone, čia atsakymas esąs tas, kad Sovietų Sąjunga pretendavusi į Istambulą ir Dardanelus, nes toks priėjimas prie jūros Stalinui reikštų tiek pat, kiek reiškė Petrui Didžiajam.

UŽSIENIO ŽINIOS

ROMA (NL). Italų krašto apsaugos ministeris maršalas Grazianis sekmadienį per radiją pasakė kalbą italų jaunimui, kuris dabar pašauktas į naujosios respublikinės kariuomenės tarnybą. Maršalas nupiešė dabartinės Italijos padėties vaizdą ir paragino jaunuosius kareivius būti draugingais ir rimtai ruoštis naujiesiems uždaviniams.

TOKIO (NL). Kaip imperatoriaus laivynui artimi sluoksniai konstatuoja, Domei žiniomis, per keturis oro mūšius Bougainville salos srityje iš viso 68 ar 69 priešo karo laivai ir kitokie laivai buvo nuskandinti ar sužaloti, dar nuskandinta 40 desantinių laivų ir didelis skaičius desantinių laivų sudaužytas.

AMSTERDAMAS (NL). Reuterio žiniomis iš Alžyro, maršalas Badoglio pranešė, kad jam nepavykę su grafu Sforza ir Benedetto Croce susitarti dėl vyriausybės sudarymo. Toliau Badoglio pareiškė, kad jis „pasitrauksiąs iš savo pareigų, kai Roma būsianti išvaduota". Sforza ir Croce, kaip toliau praneša Reuteris, reikalavo, kad karalius atsisakytų sosto, o Badoglio pasisakęs prieš „tokią radikalią priemonę".

HELSINKIS (NL). Suomijos parlamento užsienių reikalų komisija buvo susirinkusi nepaprasto posėdžio, kuriame užsienių reikalų ministeris padarė pranešimą apie užsienių politikos padėtį. Posėdyje dalyvavo ir šiuo metu Helsinkyje besilanką Suomijos pasiuntiniai Vokietijai ir Švedijai.

ŽENEVA (NL). Išvijus generolą Giraud iš jo einamų prancūzų „išvadavimo komiteto" pirmininko pareigų, Reuterio pranešimu iš Alžyro, dabar į šį komitetą įeis bolševikinis atstovas. Tas asmuo yra buvęs komunistų atstovas prancūzų parlamente Etienne Fajon.

ŽENEVA (NL). Šiomis dienomis Churchillis ir Rooseveltas vėl pasakė dideles kalbas. Savo kalboje Churchillis pažymėjo, kad 1944 m. bus sunkiausių mūšių metas ir kad sąjungininkams dar daug teks sudėti aukų. Rooseveltas kalbėjo apie vadinamąją pagalbos ir atstatymo akciją, žadėdamas „laisvę nuo skurdo".

AMSTERDAMAS (NL). Reuterio žiniomis, Rooseveltas Jungtinių Valstybių karinių pajėgų vadus sušaukė karinės konferencijos. Tarp kitų, joje dalyvaus generolas Marchallis, generolas Arnoldas ir admirolas Kingas.

STOCKHOLMAS (NL). „Daily Mail" pranešimu, Londono sovietų ambasada bolševikinės revoliucijos sukaktuves šventė su šampanu ir rusiška degtine. Keturiose didžiulėse priėmimo salėse buvo susirinkę daugiau kaip 1.000 santarvininkų karininkų, britų ministerių, ambasadorių, mokslininkų ir prekybininkų. Churchilliui atstovavo jo žmona ir Attlee.

TOKIO. (NL). Tokioje atidarytas pirmas Rytų Azijos jaunimo kongresas, kuriame dalyvauja japonų, kinų ir mandžūrų delegacijos.

Vadų suvažiavimas

MIUNCHENAS (NL). Reichsleiterių, gauleiterių ir NSDAP dalinių vadų suvažiavime, įvykusiame ryšium su lapkričio 9 diena, vadovaujant partijos kanceliarijos viršininkui reichsleiteriui Bormannui, kalbėjo Didžiojo Vokiečių Reicho maršalas ir aviacijos pajėgų vyriausias vadas Hermannas Goeringas Reicho gynybos ir vokiečių aviacijos panaudojimo klausimais. Savo daugiau kaip dvi valandas užtrukusioje kalboje Reicho maršalas partijos vadovybei plačiai išdėstė visas gynimosi ir puolimo problemas, kurias vokiečių aviacijos karo vadovybė vykdo fronte ir tėvynėje.

Tęsiant toliau paskutiniame reichsleiterių ir gauleiterių suvažiavime pradėtas paskaitas, kalbėjo ginkluotųjų pajėgų vadovybės štabo šefas artilerijos generolas Jodlis apie strateginę padėtį penktųjų karo metų pradžioje. Generolas Jodlis plačiai nušvietė visą karinę padėtį, ligšiolinę karo eigą ir dabartinę mūšių situaciją. Baigdamas jis apibūdino visus tuos momentus, kuriais yra pagrįstas vokiečių pasitikėjimas pergale, ir pabrėžė to pasitikėjimo tvirtumą, ypač iškeldamas Fiurerio asmenybę.

Neramumai Libane

MERSINA (NL). Libano parlamentas baigė pirmuosius pasitarimus dėl konstitucijos pakeitimo. Pirmuoju skaitymu visi 48 posėdyje buvę atstovai vienbalsiai priėmė tokį konstitucijos pakeitimą, kurio pirmasis straipsnis sako, kad Libanas yra nepriklausoma valstybė. Įdomu tai, kad gaullistų organai uždraudė skelbti spaudoje ir per radiją apie konstitucijos pakeitimą.

STOCKHOLMAS (NL). Kaip pranešė Reuteris, visi, išskiriant vieną, Libano ministerių kabineto nariai suimti ir švežti į nežinomą vietą. Į suimtojo ministerio pirmininko N. Zelhe vietą gaullistai paskyrė ministeriu pirmininku Emile Iddo. Jam buvo pavesta vietoje paleistų atstovų rūmų suorganizuoti naujus rinkimus.

SALONIKAI (NL). Kaip iš Beiruto pranešama, smarkūs susirėmimai tarp Libano gyventojų ir gaullistų kariuomenės vis plinta. Dėl gyventojų įdūkimo gaullistai pasitraukė iš mažesnių gatvių ir nesaugių miesto kvartalų į pagrindines gatves. Daug užmušta ir sužeista.

STOCKHOLMAS (NL). Reuterio žiniomis, senegaliečiai Beirute prie britų pasiuntinybės susirinkusius arabus puolė kulkosvaidžių ugnimi, o vėliau durtuvais. Beirutas yra visiškai atkirstas nuo pasaulio. Įvesta griežčiausia cenzūra. Telefono laidai nukirsti ir telegrafo tarnyba sustabdyta. Šarvuočiai pastatyti visuose gatvių kampuose ir miestas yra visiškoje kariuomenės kontrolėje. Amerikos universiteto vartai uždaryti. Prie universiteto patruliuoja Amerikos kariuomenė.

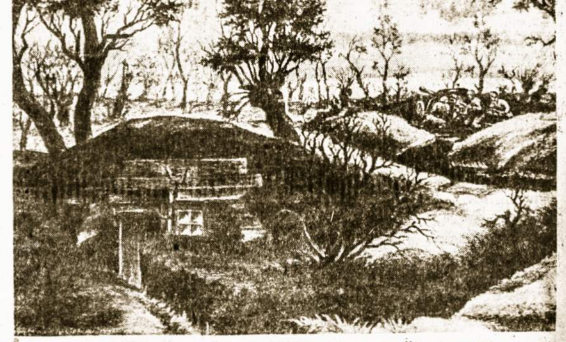

Vietovė maskuoja ugniavietę ir gyvenvietę. Jas jungia gilus griovys. PK-ᛋᛋ karo koresp. Böhm pieš. (Wb)

Latvijoj mobilizuojami 1915—1924 m. gimę vyrai

RYGA (NL). Rygos universiteto salėje pirmadienį susirinko visi vietos savivaldos generaliniai direktoriai, apskričių viršininkai, miestų burmistrai, mokslo, ūkio, įvairių profesijų ir dvasininkijos atstovai. Latvių ϟϟ savanorių legiono generalinis inspektorius ϟϟ ginklo generolas leitenantas Bangerskis atvyko su savo štabo karininkais. Vidaus reikalų generalinis direktorius generolas Dankers pranešė, kad jis, susitaręs su generaliniu komisaru Rygoje ir vietos savivaldos generaliniams direktoriams vienu balsu pritarus, nutarė 1915—1924 metais gimusius vyrus pašaukti į latvių ϟϟ savanorių legioną. „Reikia tėvynę ir latvių tautą ginti nuo Maskvos mėginimų vėl pavergti ir užkirsti kelią, kad latviai — kaip Stalinas šiomis dienomis pasakė — vėl pavirstų sovietais". Generolas leitenantas Bangerskis pareiškė įsitikinimą pergale ir kad kruvina bolševizmo banga jau niekados nebeužplūs latvių žemės.

ON. RYGA. Rygoje, Katedros aikštėje įvyko 100.000 latvių darbininkų demonstracija, per kurią liepsningai buvo pareikštas Latvijos darbininkijos protestas prieš bolševikų įgeidžius aneksuoti Pabaltijo kraštus, kurie buvo išreikšti Maskvos konferencijos nutarimuose.

Kultūrinės naujienos

— Lapkričio 18 d. Vilniaus Miesto Teatre įvyko dainų - literatūros vakaras. Programoje dalyvavo operos solistai Juzė Augaitytė, J. Indra, poetai ir rašytojai: Putinas-Mykolaitis, F. Neveravičius, K. Inčiūra, Ant. Vengris, Eug. Matuzevičius. Ad. Sprindis, L. Švedas, Z. Pundžiūtė, A. Nakaitė ir kt. Solistams akompanavo Šiložytė-Šeštokienė. Vakaro pelnas paskirtas Savitarpinei Pagalbai.

— Kauno Didžiojo Teatro Drama šį sezoną yra numačiusi išleisti 3 — 4 premjeras. Pirmiausia numatoma pastatyti dvi lietuviškos pjesės: Grušo „Tėvas" ir Čiurlionienės „Didžioji Mūgė". Be to, kruopščiai ruošiamasi didžiausiam sezono pastatymui — „Madame Bovary".

— Kauno Didžiojo Teatro Opera yra numačiusi ruošiamos Mozarto „Figaro Vestuvėms" režisierių pasikviesti iš Erfurto. Jo darbas truktų apie pusantro mėnesio.

— Kauno Didžiojo Teatro Operetė šį sezoną yra pasiryžusi pastatyti Raymondo „Mėlynąją Kaukę" ir dar vieną prancūzų operetę.

— Kauno Didžiojo Teatro gastrolių po provinciją trupė, ved. St. Pilkos, repetuoja vilniškio pradedančio dramaturgo Ip. Cieškos dramą „Paslaptis". Premjera numatoma išleisti apie Naujus Metus. Dramoje vaizduojama šiųdienis kaimo gyvenimas su jo rūpesčiais ir intrigomis.

— Šiais metais visai eilei žinomų mūsų teatro aktorių ir režisierių sueina 25-rių arba 20-ties metų teatrinio darbo sukaktys. Dvidešimt penkerių metų darbo lietuviškame teatre sulaukė P. Kubertavičius, O. Kurmytė, O. Rymaitė, A. Vainiūnaitė, V. Dineika, T. Vaičiūnienė, gi dvidešimties metų sukakties: — J. Oškinaitė, A. Žalinkevičaitė, J. Laucius, J. Petrauskas, E. Kačinskas, St. Pilka ir A. Kupstas.

— Vilniaus Vidurinė Sodininkystės Mokykla išleido II-ją savo abiturientų laidą, kurią baigė 17 šios mokyklos auklėtinių. Ta proga lapkričio 11 d. buvo suruoštos išleistuvių iškilmės. Pažymėtina, kad mokykla savo mokslo metus pradeda sausio 16 d. ir baigia vėlai rudenį. Visi naujieji sodininkai šiomis dienomis išvyksta į įvairias sodininkystės, daržininkystės, gėlininkystės ir paukštininkystės įmones atlikti vienerių metų praktiką.

— Šią savaitę per mūsų radiją pradedami transliuoti radijo vaidinimai, laimėję Radiofono literatūrinio konkurso radijo vaidinimams parašyti premijas.

— Lietuvos Blaivybės S-gos surengtą Priešalkoholinę parodą ligi šiol aplankė 37.000 žmonių. Paroda ilgą laiką buvo Vilniuje ir Vilniaus krašte.

— Lapkričio 10 ir 11 d.d. Vilniuje Danutė Nasvytytė su savo grupe davė pora meno šokių koncertų. Programoje buvo atlikti grupiniai šokiai pagal Gruodžio, Šopeno, Dvoržano, Štrauso ir kt. muziką.

— Šiomis dienomis dirigentas Vyt. Marijošius mini savo teatrinio darbo 10 metų sukaktį.

— Studijų Biuras jau išleido 49 biuletenius vokiečių kalba iš bolševikmečio Lietuvoje. Biuleteniai pasiekia visus žymiausius pasaulio informacijos centrus, kur pateiktoji medžiaga plačiai panaudojama.

— Profesinės Sąjungos „Poilsis ir gyvenimo Džiaugsmas" Skyrius suorganizavo mažąjį Simfoninį Orkestrą Vilniuje, kuris grieš sekmadieniais per ruošiamas Įvairenybių Popietes, o taip pat ir įmonėse per pietų pertraukos koncertus. Šis naujas orkestras pirmą kartą pasirodė lapkričio 14 d. Didžiojoj Koncertų salėje per Įvairenybių Popietę, vad. dirigento A. Makačino.

— Lapkričio 14 d. Vilniaus Katedroje įvyko vargonų muzikos valanda. Vargonavo muz. Konradas Kaveckas. Programoje buvo išpildyti M. Regerio kūriniai.

— Lapkričio 14 d. po ilgesnės pertraukos vėl koncertavo Vilniaus Miesto Teatre rusų dainininkas J. Serdiukovas. Programoje buvo išpildyta Varlamov, Tosti, Čaikovski, Mussorgski ir kt. žymių kompozitorių komponuotos dainos ir operų arijos.

Šiomis dienomis sukanka 25-ri metai, kai Vilniuje pirmą kartą buvo pastatyta žymaus mūsų dramaturgo ir poeto P. Vaičiūno pirmasis draminis kūrinys „Pražydo nuvytusios gėlės". Nuo to laiko mūsų teatruose jau pastatyta daugiau kaip 15 Petro Vaičiūno scenos veikalų.

— Lapkričio 13 d. M. K. Čiurlionio vardo meno ansamblis su visais padaliniais koncertavo Trakuose. Tai jau 12-sis šiais metais jų viešas koncertas provincijai.

— Šiomis dienomis Vilniuje ir Kaune lankėsi Estų Dramos Teatro administratorius Valentinas Ross ir to teatro artistas Aljo Johkum. Estų teatralų kelionės tikslas, kaip jie patys pareiškė, buvęs noras arčiau susipažinti su Lietuvos teatrų veikla, jų atsiekimais ir laimėjimais.

— Lapkričio 7 d. per Kauno radiją buvo duota 100-ji „Tėvynės Garsų" valandėlė. Per visas 100 translacijų, t. y. per 50 ištisų valandų, perskaityta apie 1500 eilėraščių. Tai sudaro keletą didelių poezijos tomų. Sudainuota 800 lietuviškų dainų ir atlikta kitų muzikinių kompozicijų.

— Spalio 31 d. Kazlų Rūdoje gastroliavo Marijampolės Profesinės Sąjungos Teatras, kuris čia suvaidino S. Čiurlionienės 4 v. dramą „Aušros Sūnus". Teatras Kazlų Rūdoje yra retas svečias, todėl veikalas susilaukė didelio žiūrovų pritarimo.

— Lazdijuose scenos mėgėjų ratelis, vad. K. Šimanausko, prieš kurį laiką patsatė Čiurlionienės „Aušros Sūnus". Visuomenės pritarimo paskatintas, būrelis dabar pradėjo repetuoti naują veikalą Otto Ernst pjesę „Direktorius Flaksmanas". Režisuoja K. Šimanauskas.

— Lapkričio 13 ir 14 d.d. Vilkaviškyje gastroliavo „Meno Šiupinys". Programą išpildė operos solistai: Kalvaitytė, ir J. Mažeika, baleto sol. M. Juozapaitytė, Z. Kolbauskas, akordionistas St. Kalvaitis ir kt. Programoje buvo atlikta liaudies dainos, operų arijos, charakteringi šokiai, ir kt.

— Švietimo Vadybos pastangomis prie Kauno I Amatų Mokyklos naujai organizuojama spaustuvininkų klasė. Šios srities specialistų šiuo momentu labai trūksta ir ateityje truks.

— Lapkričio 7 d. Žemaičių Teatras Telšiuose davė naują premjerą K. Binkio „Atžalyną".

— Lapkričio 13 d. Šiaulių Miesto Teatre įvyko D. Sakalausko dramos „Pūkio Pinigai" premjera. Režisierius Šimkūnas, dailininkas — K. Jezerskas.

— Lapkričio 7 d. įvyko Panevėžio Suaugusiųjų Instituto atidarymas. Atidaromąjį žodį tarė Instituto direktorius P. Balčiūnas. Be to, kalbėjo Prof. Sąjungų Panevėžio Apygardos atstovas Kristaponis ir Panevėžio visuomenės įvairių sričių atstovai. Meninėje dalyje dalyvavo kun. Žalkauskas ir choras.

— Lapkričio 14 d. Panevėžio Katedroje buvo religinės muzikos koncertas. Programoje išpildyta ištraukos iš garsiųjų oratorijų J. Haydno „Pasaulio sukūrimas" ir J. Händelio „Mesijas" ir solo giesmės L. Beethoveno, Č. Sasnausko, A. Vanagaičio. Atliko solistai: kun. A. Žalkauskas, J. Juodviršlenė, L. Liausas, smuikininkas Chomskis, Katedros choras, orkestras ir vargonai. Dirigavo M. Karka. Vargonavo J. Mickevičius.

Rimtas įspėjimas

ON... Saugumo policija vis iš naujo konstatuoja, kad platieji vietos gyventojų sluoksniai nuolat klauso Maskvos siųstuvo žinių rusų ir lietuvių kalbomis, o taip pat Londono siųstuvo žinių lenkų kalba ir išgirstas žinias pasakoja toliau. Šį faktą įrodo tai, kad daugelis čia atsirandančių gandų aiškiai remiasi minėtais šaltiniais. Policija iki šiol daugelių patirtų atsitikimų rodė nuolaidumą, manydama, kad radijo klausytojai nesupratę savo elgesio neteisėtumo.

Kas šiais griaunamos priešo propagandos laikais tą propagandą prisima ir ją dar skleidžia toliau, betarpiškai remia priešą ir tuo būdu virsta aktyviu bolševizmo propaguotoju. Ateityje tokie elementai bus šalinami, neatsižvelgiant į jų vardą ar padėtį. Kas šio įspėjimo nepaklausys, už pasekmes turės pats atsakyti.

ON. KAUNAS. Nepaprastas teismas Kauno dvi darbininkes ir vieną vogtų daiktų slėpėją nubaudė po tris metus sunkiųjų darbų kalėjimo. Tos darbininkės vogė kariuomenės turtą iš sandėlio, o slėpėja šį turtą parduodavo.

Liūdesio valandą
Majorui Genrikui Songinui
ir poniai,
jų mylimam sūneliui Robertui—Arvydui mirus, gilią užuojautą reiškia
„Karlo" Redakcija

Rytuose žuvus jaun. puskarininkiui
Mečiui Moncevičiui,
jo tėveliams, sesutėms, broliams ir artimiesiems liūdesio valandą reiškia užuojautą
Vadas, karininkai, puskarininkiai ir kareiviai

SUVARŽYTAS SIUNTINIŲ PRIĖMIMAS

BERLIN (NL). Nuo š. m. lapkričio 17 d. Reicho paštas dėl sezoninių sunkumų transporto srityje vėl laikinai suvaržo siuntinių (išskiriant mažus siuntinėlius) priėmimą. Priėmimas priklausys nuo esamų transporto priemonių. Tam tikri siuntiniai, kurių turinys yra ypatingai svarbus karo ir maitinimo ūkiui, bus priimami nevaržomai. Tikslesnių žinių bus suteikta pašto įstaigų skelbimuose.

A. A. jaun. psk. Mečys Moncevičius

Š. m. lapkričio 9 d. Rytuose žuvo j. psk. Mečys Moncevičius. Negailestinga mirtis iš mūsų tarpo išplėšė jauną puskarininkį — būrio vadą, narsų ir pavyzdingą karį.

J. psk. M. Moncevičius gimė 1916. XII. 17 d. Kaune, didelėje, gražiai gyvenančių darbininkų šeimoje. Vos 14 m. turėdamas pradeda kario gyvenimą—įstoja į 2 pėst. D. L. K. Algirdo pulko orkestrą, pradžioje auklėtiniu, vėliau tarnauja laisvai samdomu. Tuo laiku baigia 4 gimnazijos klases. 1939. V. 3 d. pašaukiamas atlikti karinę prievolę. 1940 IV. 2 d.

baigia mokomąją kuopą ir pakeliamas į jaun. puskarininkio laipsnį.

1940. IX. 7 d. j. psk. M. Moncevičius paskiriamas į Karo Mokyklą. Čia pergyvena visą Lietuvos ir mūsų kariuomenės tragediją bolševikmetyje. Nežiūrint kai kurių gana viliojančių perspektyvų ir bolševikinės propagandos, velionis visą laiką pasireiškia kaip karštas ir nepalaužiamas lietuvis. Dažnai savo aštriais sąmojais ir ypač uždraustomis senosios Lietuvos kariuomenės dainomis viešai reikšdavo lietuvišką nusistatymą. Tuo pačiu žadino bolševikinės Karo Mokyklos auklėtinių tarpe prislėgtą tautinę sąmonę ir patriotizmą. Už tai buvo tardomas ir sekamas.

1941. VI. 22 d. karas užklupo jį Švenčionėlių poligone. Kitą dieną su grupe draugų atsipalaiduoja nuo bolševikų Vilniaus apylinkėse ir ginklu rankoje pradeda kovą prieš bolševizmą. 1941. VII. 26 d. su pirmuoju batalionu išvyksta iš Lietuvos į Rytus. Išvykstančio b-no žingsnius Vilniaus gatvėmis palydi j. psk. M. Moncevičiaus daina: „...Tai lietuviai eina Lietuvai laimės ieškot..."

Toliau beveik du su puse metų Rytuose — tai sunkių žygių ir kovų metai. Daug kovų turėta, pavojų ir sunkių valandų pergyventa. Čia j. psk. M. Moncevičius pasirodė kaip tikras karys ir jaunesnysis vadas — drausmingas, kautynėse sumanus ir drąsus, visuomet draugiškas, pilnas energijos ir geros nuotaikos.

Velionis turėjo vieną ypatingai brangią Dievo dovaną — buvo muzikalus, puikiai sugebėjo vesti chorą ir labai mylėjo gražiąsias lietuviškas dainas. Sunkiuose žygiuose, liūdnose ar linksmose valandose, Gudijos kaimuose ir miestuose, kur tik kuopa sustodavo, visur skambėdavo gražiosios mūsų dainos, bažnyčiose — lietuviškos giesmės. Tai dideli j. psk. M. Moncevičiaus nuopelnai. Jo išmokytos dainos atgaivindavo pavargusius, įkvėpdavo pasitikėjimą ir didvyriškumą, žadino pasiilgtos Tėvynės meilę. Jo vedamas choras žavėdavo ir stebindavo kitataučius, plačiai skleidė lietuviškų dainų grožį ir tuo kėlė mūsų tautos garbę.

Lapkričio 12 d. įvyko paskutinis atsisveikinimas su velioniu M. karių kapuose. Jautrūs atsisveikinimo žodžiai viršininkų, ir ginklo draugų; nuaidėjo salvė... ir išdygo dar vienas brangaus lietuvio kapas Rytuose.

Kpt. J. Sakalauskas.

Kas nauja LIETUVOJE

— Staklių gamybos fabriko igaliotinis praneša ūkininkams, kad žemės ūkio mašinų taisymui yra įrengta specialios dirbtuvės N. Vilnioj, Pakrantės gt. 6. Staklių gamybos fabrikas naujų užsakymų nepriima.

— Premijuojamos ir į prievoles įskaitomos tik tos daržovės, kurios yra pristatomos „Sodybai".

— Šiomis dienomis į Vilnių sugrįžo kelios mašininkės, kurios dalyvavo tobulinimosi kursuose Štetine. Kursuose išbuvo tris mėnesius ir iš ten parsivežė daug įspūdžių. Šalia tiesioginio darbo, kursantės dar plačiai susipažino su Reicho menu, kultūriniu ir kt. gyvenimu ir aplankė daug gražių Reicho vietų.

— Vilniaus krašto miškuose esančios ypatingai gražios vietos, kai kurių žmonių yra dažnai naikinamos ir teršiamos Miškų Ūkio Direkcija atitinkamiems pareigūnams įsakė tokius kenkėjus stropiai sekti ir pristatyti policijai.

— Kasmet lapkričio mėnesį Vilniuje, Aušros Vartuose, laikomos iškilmingos vakarinės pamaldos, su giesmėmis ir pamokslais. Dievo Motinos Globėjos garbei. Šiais metais tokia oktava švenčiama nuo lapkričio 13 iki lapkričio 21 d., imamai 17 val.

— Studijų Biuras šiais metais buvo numatęs surinkti 50 000 bolševikus kaltinančių dokumentų ir vaizduojančių jų terorinį valdymą Lietuvoje. Dokumentai jau baigiami rinkti ir numatytas planas būsiąs žymiai perpildytas. Medžiagai rinkti buvo sudarytos specialios apygardos ir net komisijos didesnėse įstaigose ir įmonėse, kur bolševikinio meto paliktų dokumentų buvo palikta daugiau.

— Lietuvos Blaivybės Sąjungos atstovų suvažiavime buvo pareikštas didelis susirūpinimas dėl girtavimo išsiplėtimo. Ieškota priemonių ir tinkamų kovos būdų girtavimo pavojui sumažinti. Vilniaus miesto bei srities Blaivybės Draugijos darbuotojai ruošiasi netrukus tuo reikalu pravesti plačią propagandą.

— Šio mėn. 15 — 30 dienomis išvyksta iš visos Lietuvos įmonių apie 20 asmenų ekskursija, kuri aplankys Reicho sostinę ir Silezijos pramonės centrus. Šiuo kartu Vokietijon vyksta įmonių jaunuolių atstovai. Ekskursantai susipažins su Reicho įmonėmis ir jaunuolių švietimu.

— Savivaldos organai yra atkreipę ypatingą dėmesį į nesibaigiamą naminės gaminimą ir vartojimą. Šiam reiškiniui užkirsti kelią numatytos labai didelės bausmės.

— Paskutiniu metu visoje Rytų Lietuvoje plačiai paplito sauvavališkas miškų kirtimas, o kai kur jis yra įgavęs masinio pobūdžio. Teismams yra duoti paliepimai, už sauvavališką miškų kirtimą taikyti aukščiausias bausmes.

Sportas

— Lapkričio 14 d. Kaune užbaigtas Savitarpinės Pagalbos naudai futbolo turnyras, kurio finale susitiko Perkūnas su pirmenybių silpniausia Kauno ekipa — LFLS vienuolike. Šį kartą LFLS komanda, būdama puikios formos, I-jį puslaikį išlaikė lygiomis: 1:1. Antram puslaiky, kad išspręstų laimėjimą, abi komandos nepaprastai energingai kovojo, bet pasekmė pagal žaidimą atiteko perkūniečiams, kurie antrąjį kėlinį baigė 2:0 savo naudai. Taigi rudens turnyro fuobolo meisteriu liko Perkūno komanda, finale sukirtusi 3:1 LFLS.

— Pirmenybių rungtynėse Panevėžio Maistas, neseniai užtikrintai sudorojęs Vilniaus LGSF, lapkričio 14 d. su Kovu sužaidė lygiomis 2:2. Dabar maistiečiai iš sauso balanso turi 3 taškus, bet prieš akis dar visa eilė rungtynių, kur teks susitikti su pajėgiausiom komandom.

— Vilniaus LGSF šachmatininkai pradėjo tarpusavio turnyrą, kurio tikslas pasirengti būsimam tarptautiniam turnyrui.

— Tarpvalstybinėse futbolo rungtynėse švedai smarkiai suplieкė vengrus 7—2. Nors vengrų futbolo lygis yra pirmaujantis Europoje, bet šį kartą turėjo nusileisti šaltiems švedams.

— Latvijoj š. mėn. 27 d. pradedamos vyrų krepšinio pirmenybės. Šiuo metu latviai šioj šakoj turi žymiai geresnes darbo sąlygas, negu mūsiškiai.

— Atidarytoje Švedijos naujoj teniso halėje tarptautiniam lauko teniso turnyre dėl karaliaus Gustavo taurės į finalą pateko abudu švedai. Nugalėtoju liko švedas Johanson.

ŽIEMA ARTĖJA!

AUKOKIME MŪSŲ FRONTO KARIAMS

KARYS

Nr. 41 (1209) Vilnius, 1943 m. lapkričio 20 d.

PRENUMERATA: metams — 6 RM, pusei metų — 3 RM; 3 mėn. — 1.50 RM.

Išsirašoma mažiausiai metų ketvirčiui; prisilaikant kalendorinės tvarkos, pav. I — III mėn., IV — VI ir t. t.

MŪSŲ GYVENIMAS

LIETUVOS APSAUGOS BATALIONŲ KARIAI!

Lietuvos Kariuomenės šventės proga sveikinu Jus kaip pirmuosius mūsų Kariuomenės pasekėjus. Jūs savanoriškai įstojote į Lietuvių Apsaugos Batalionų eiles kovoti už Lietuvos Laisvę ir kartu dalyvauti tautų grumtynėse prieš bolševizmą. Ta proga linkiu Jums ir toliau garbingai tęsti mūsų Kariuomenės tradicijas ir grįžti nugalėtojais.

Gen. št. plk. ŠPOKEVIČIUS

Lietuvos Apsaugos Dalių Ryšio Karininkas

Mūsų bataliono gyvenimo nuotrupos

Bataliono vadas tarnybos vardu pareiškė padėka to pat bataliono psk. J. ir eiliniams V. B. ir J. M. už tai, kad jie š. m. rugsėjo 3 d. bolševikams staigiai puolus P. vietovę, gavę įsakymą skubiai pasitraukti ir nesant vietoje transporto priemonių, sugaudė bėgiojančius palaidus arklius ir išgelbėjo dalį kuopos turto, net išgabendami ir kito dalinio paliktą turtą.

Taip pat to paties dalinio eilinius V. A. ir V. B. pareiškta padėka už tai, kad jie rugsėjo 3 d. bolševikams puolant P. vietovę, aplinkiniu keliu grįžo į miestą ir išgelbėjo kuopos raštinės turtą ir bylas, nors jau mieste buvo atsitrėpę bolševikų daliniai ir juos apšaudė.

— Mūsų batalionas ilgą laiką veikė toli nuo Lietuvos rėmų ir tik dabar, gavę naują uždavinį, grįžo arčiau Lietuvos. Būnant toli nuo Tėvynės, spausdintas žodis ir laiškas ilgai užtrukdavo kelionėje, kol pasiekdavo mus, radijo bangos iš Tėvynės veik visai nepasiekdavo mūsų ausų. Bet ir čia, arčiau Lietuvos, radijo irgi negirdime, nes neturime radijo aparatų. Gal kada sulauksime iš visuomenės.

— Pažymėtina, kad daugelis bataliono karių „Karį" ir kitą lietuvišką spaudą prenumeruoja ne tik sau, bet ir namiškiams bei pažįstamiems Lietuvoje.

— Vienas bataliono dalinys įsikūrė šiodegusiame ir sugriautame kaime. Jis tuoj susirūpino švaros reikalu: visų pastangomis greitai buvo įrengta graži ir patogi pirtis. Mūsų kariai net ir sunkiausiomis sąlygomis nepamiršta švaros reikalų.

— Mūsų batalionui labai trūksta lietuviškų knygų. Jokia kilnojama bibliotekėlė bataliono iki šiol neaplankė.

— Bataliono vadas ir keliolika karių apdovanoti vokiečių aukšt. vadovybės pasižymėjimo ženkliais už parodytą drąsą ir sumanumą.

— Bataliono kariai dalį savo gaunamos algos kiekvieną mėnesį aukoja Savitarpinei Pagalbai ar Raudonajam Kryžiui.

Algimantas

Prenumeratoriams

Kas nori gauti savaitraštį „Karį" nuo pat pirmųjų numerių, jau dabar turi jį išsirašyti.

Kaina: — metams — 6 RM.
„ pusmečiui — 3 RM.
„ 3 mėnesiams — 1,5 RM.

Kadangi popieriaus kiekis yra griežtai ribotas, todėl vėliau išsirašę pirmųjų numerių negaus.

Siunčiant pinigus prašome aiškiai rašyti savo adresą ir pažymėti kuriems reikalams pinigai siunčiami: prenumeratai (kurjam laikui), skelbimui ir tt.

Aukos kariams Rytuose

Per „Kario" redakciją paaukojo mūsų kariams Rytuose šie asmenys:

A. Ciučiurkaitė: atvirukų — 160, bloknotėlių — 50, rašom. plunksnų — 2 dėžutės. **J. Motiūzaitė:** pav. atvirukų — 12, knygų — 4, domino — 1 kompl., sąsiuvinių — 1, atvirukų — 14, vokų — 25, pieštukų — 2, užrašų knygučių — 1, rašom. popieriaus — 35 lap. **LAD auto biirys:** knygų — 4, vokų — 130, atvirukų — 2, užrašų knygučių — 2, pieštukų — 1, pl. sąsiuvinių — 1, st. sąsiuvinių — 1, rašom. popieriaus — 9 lap. **Feldpost laiškų** — 20, blokų laiškams — 2. **Fr. Šlinteris:** pieštukų — 12 atvirukų — 50, rašom. popieriaus — 120 lap., **Feldpost** atvirukų — 200. **Vyt Sirvinskas:** rašomosios medžiagos ir žurnalų. **Juozas Strielčiūnas:** vokų — 100, blokų laiškams — 1, liuksusinių vokų su popieriumi — 1, po 10 ž. **Juozas Jaselčiūnas:** knygų — 8, laiškų — 1 kampl., domino — 1 kompl., kortų — 2 kal. **M. A.** piniigais — RM 50.

Sekamas priešas
Eil. Pr. Petryios nuotr.

Vėlinės Rytuose

Rūko pridengtuose Rusijos plotuose rengėsi austi Vėlinių rytas. Tuo laiku, kai brangioji tėviškėj brolis ar sesutė dar sapnavo, mūsų statybininkai jau rikiavosi darbams. Nors ne arti nuo kai kurių kuopų gyvena bat. vadas, bet dažnai rydais aplanko dar tik kėlusius. Vėlinių rytą irgi pasveikino mus. Trumpoj savo kalbėj priminė Vėlinių tradicijas, susikaupimo valandėlėj patarė nukreipti mintis į Tėvynėje mirusius artimuosius, karius, partizanus, tautos didvyrius ir sukalbėti visiems žinomą maldelę už vėles. „Didvyrių ir Vytauto Didžiojo dvasios tebūnie kelrodžiu mums šioj lemtingoj kovoj," buvo paskutiniai bat. vado žodžiai. Tylia susikaupimo minute, kurioje kiekvienas kalbėjo minėtą maldelę ir „Marija Marija", Tautos Himnu baigėsme Vėlinių apeigas. Veliau kasdienis darbas. Tikiuos, kad tą dieną daug kas mintimis buvo Tėvynėje ant artimųjų kapų ir siuntė savo maldas Aukščiausiam.

Molis

Prašo atsiliepti

Rytuose esantis karys **Jonas Grakauskas** prašo atsiliepti Petrą Paškevičių, Mykolą Mocevičių, Kraseuską ir Joną Grybauską, su kuriais 1940 m. drauge praktikavo prof. Šilkarskio, Jodžionių dv. medelyne.

Laiškus galima atsiųsti į „Kario" redakciją, kuri persiųs eil. Grakauskui į Rytus.

◆ PAIEŠKOMI DINGĘ KARIAI ◆

— **Karys Kazimieras Pronckis,** tarnavęs Lietuvos kariuomenėje ir bolševikmečiu korpe. kilęs iš Vabalių km., Yiakių val., dinges be žinios (kalbama, kad 1941 m. pateksęs į vokiečių nelaisvę) Prašo pranešti tėvas Kazimieras Pronckus. Vabalių km., Yiakiai, Mažeikių aps.

— Kas žino apie **psk. Vlada Balkaitį,** per karą dingusį iš Pabradės poligono, prašomi pranešti Vyt. Vasauskui, Šiauliai, Vilijos gt. 3.

— **Eil. Povilas Repečka,** prieš karą tarnavęs Pabradės poligone. Dingo pirmomis karo dienomis. Kas žinotų ką nors apie jį, prašoma pranešti Onai Repečkienei. Traukinių km., Kurkliai, Ukmėrgės aps.

PADĖKA

Br. Daunorui, padovanojusiam sveikstantiems kariams 30 egz. L. Dovydėno „Užrašų", nuoširdžią padėką reiškia

Sveikstančiųjų kuopos kariai

Laisva valandėlė Rytuose

Mes Šypsomės...

— Yra atsitikimų, kada vyras yra priverstas savo žmonai meluoti!

— Taip, bet dar blogesnis atsitikimas būna tada, kada vyras yra priverstas savo žmonai tiesą pasakyti!

•

Dvi moterys, sustojusios gatvėje, karštai ginčijosi. Vienas ponas praeidamas pataré joms: Kam jums ginčyties. Kuri jaunesnė, tegu tąsi nusileidžia.

— Aš nusileidžiu, — pasakė abi ponios iš karto.

•

Jonaitis vėl vėlai grįžta namo, žinoma, jis grįžta iš „tarnybinio posėdžio". Žmona piktai jį klausia:

— Kur tu vėl valkiojaisi, aš visą naktį nesumerkiau akių.

— Bet, brangioji, — sako Jonaitis, — argi tu manai, kad aš miegojau?!

•

Raudonais skruostais mergaitė klausia gydytoja:

— Ach, pone gydytojau, ką reikia daryti, mano veidas dažnai taip kaista ir dega?!

— Pasakykite savajam, kad jis rūpestingiau nusiskutų.

•

Profesorius: — Kokia yra didžiausia vandens jėga?

Studentas: — Moters ašaros!

•

— Kokiu būdu jūs pasiekėte tokio ligo amžiaus, — klausia laikraščio korespondentas šimtametį senuką.

— Kai aš gimiau, tai dar nebuvo tų visokių bacilų. Juos tik vėliau buvo atrastos ir nespėjo manęs sučiupti!

•

— Pasakyk, Jurgiuk, ką tu žinai apie Kęstutį?

— Tiktai gera, — pone mokytojau.

•

— Brangusis, ar savo kelionėse tu lieki man ištikimas?

— Savaime aišku, brangioji. Kai tik aš matau gražią mergaitę, tada iškyla prieš mane tavo paveikslas ir aš sakau: Eik šalin, žėtone!

•

Mažasis Petrukas moka jau skaičiuoti nuo vieno iki 10. Skaičiuoja jis rankų pirštų pagalba. Kai jis popiet pradeda dirbti savo pamokas, staiga motina ir mato, kad jis sėdi basas.

— Bet kas gi yra, Petreli? Kodėl gi tu sėdi basas?

— Matai, mamyte, man jau reikia skaičiuoti iki 20.

Eilinis Vijurkas atostogose

J. DOCIAUS KARIKATŪROS

Žvalgymas.

Sėkmingai kolioujama sargyba.

Baslima.

„Bankeris" gaimtas su visa „ginkla".

Kai gaunamas didelis muzikos instrumentas.

—o—

— Mano sužadėtinė reikalauduave, kad aš kiekvieną dieną ko nors atsiskyčiau. Vieną dieną rūkymo, kitą dieną kortavimo, trečią dieną gėrimo...

— Na, ir galų gale...

— Galų gale aš jos atsiskyriau.